

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ป่าในเมือง

โดย

นางสาวปณัสสา จันทวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

FOREST IN A CITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Master of Fine Arts Program in Visual Arts Education

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2015

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “ปาในเมือง”
เสนอโดยนางสาวปณัสสา จันทวงศ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริญญา ดวงรัตน์
2. ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง
3. อาจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชญ์ สุภณมิตร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริญญา ดวงรัตน์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน)

...../...../.....

57901327: สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

คำสำคัญ: ป่าในเมือง

ปณัสสา จันทวงศ์: ป่าในเมือง. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ.วิรัชญา ดวงรัตน์ ,
ศ.ปรีชา เกาทอง และ อ.ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน. 79 หน้า.

วิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง ป่าในเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดให้เห็นผลงานทัศนศิลป์ สื่อผสมที่แสดงให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการค้นพบแรงบันดาลใจ แนวความคิด รูปแบบ และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว เป็นการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับป่าธรรมชาติในสภาพแวดล้อมสังคมเมืองในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง สิ่งเหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติลดน้อยลงไป ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้ศึกษาลักษณะเมือง ธรรมชาติ ป่าไม้ และพรรณไม้ต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ที่แสดงให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ด้วยการนำหลักการทางทัศนศิลป์มาใช้ในการพัฒนารูปแบบผลงานที่ผสมผสานกับความคิด ความรู้ ประสบการณ์ และอารมณ์ความรู้สึก

ขอบเขตการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1. ขอบเขตทางด้านเนื้อหา ต้องการให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน เพื่อแสดงถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างสองสิ่งที่แตกต่างกันแต่อยู่ร่วมกันได้อย่างสวยงาม 2. ขอบเขตด้านรูปแบบ สร้างสรรค์รูปแบบงานทัศนศิลป์สื่อผสม 3. ขอบเขตด้านเทคนิค ตู้ไฟ หรือ Light Box Display สร้างมิติด้วยรูปเมืองด้วยเทคนิคการตัดทศตึกเกอร์ พิมพ์สติ๊กเกอร์ และเทคนิคจิตรกรรมไทยลายก้ำมะลอ มาใช้ในการสร้างสรรค์ แล้วยังใช้แสงไฟที่เคลื่อนไหวในการสร้างบรรยากาศ

ผลงานการศึกษาสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานให้ตรงต่อวัตถุประสงค์และตอบสนองแนวความคิดส่วนตัว โดยแสดงออกมาเป็นผลงานทัศนศิลป์สื่อผสม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 3 ชิ้น ชิ้นที่ 1 ขนาด 60 x 60 ซม. ชิ้นที่ 2 ขนาด 90 X 60 ซม. ชิ้นที่ 3 ขนาด 150 x 60 ซม. เพื่อให้ผู้ที่ได้รับชมผลงานได้เห็นถึงความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่สามารถอยู่ร่วมกันได้

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. .... 2. .... 3. ....

57901327: MAJOR: VISUAL ARTS EDUCAT

KEY WORD: FOREST IN A CITY

PANASSA JUNTHAVONG: FOREST IN A CITY. THESIS ADVISOR: ASST. PROF.WIRANYA DUANGRAT, PROF.EMERITUS.PRECHA THAOTHONG, AND WISUP PONGERN, Ph.D.. 79 pp.

This thesis topic is Forest in a City. The objectives were to broadcast visual media success and show progress of city in the present with natural of wild is living together. It is a basis in discover inspiration, Idea, style and new technic. It had particularities to inform about wild in the city surrounding in present. These are abating relationship between human and natural. Therefore, read up the kind of natural city, forest and varieties of plant in Bangkok for media apply and create to show about progress of city in the present with natural of wild. Bring visual arts principle to develop style of success. There are integrating with idea, knowledge, experience and feeling.

Boundary of education divides 3 kinds. First, Boundary of content show progress of city in the present with natural of wild is living together. There is coexistence between 2 different things beautifully. Second, Boundary of style creates visual media style. Third, Boundary of technic Light Box Display create dimension with city picture and sticker dye cut technic, printing sticker, painting glided lacquered technic and use the light for move to make feeling.

This thesis project brings the data to analyze and create success for direct objective and respond individual. Its show in visual media success divides 3 pieces. First piece is 60 cm. x 60 cm. Second piece is 90 cm. x 60 cm. Third piece is 150 cm x 60 cm. For audience watch about progress of city in the present with natural of wild is living together.

Program of Visual Arts Education

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature .....

Academic Year 2015

Thesis Advisors' signature 1.....2..... 3. ....

กิตติกรรมประกาศ

จากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งไม่อาจจะนำมากล่าวได้ทั้งหมด ซึ่งผู้มีพระคุณที่ข้าพเจ้าขอกราบพระคุณอย่างสูงคือ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริญญา ดวงรัตน์ และอาจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความรู้ คำแนะนำตรวจทาน และแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ชุดนี้สมบูรณ์ รวมถึงครูบาอาจารย์ท่านอื่นที่ไม่ได้เอียนามผู้ให้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะและคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ผู้ให้ความอุปการะเลี้ยงดู มอบความรัก ความอบอุ่น ความเมตตา ค่อยอบรมสั่งสอน ให้โอกาสทางการศึกษา

ขอกราบพระคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกท่านที่คอยติดต่อประสานงาน และให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน

และข้าพเจ้าปรารถนาเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานศิลปะและเอกสารวิทยานิพนธ์ชุดนี้ จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษางานศิลปะต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	3
ขั้นตอนของการศึกษา.....	3
วิธีการศึกษา.....	4
แหล่งข้อมูล.....	4
อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	4
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	
ที่มาของความคิดและแรงบันดาลใจ.....	6
อิทธิพลที่ได้รับจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	11
อิทธิพลทางด้านความคิด.....	13
อิทธิพลทางด้านรูปแบบงานศิลปะที่มีต่อการสร้างสรรค์.....	18
ต้นไม้ในลายรดน้ำและลายกำมะลอ.....	20
ศิลปินที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์.....	25
3 กำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์.....	
ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
ขั้นตอนการประมวลความคิด.....	39
ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง(Sketch).....	39
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน.....	44
ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	56

บทที่	หน้า
4 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์.....	
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 พ.ศ. 2558.....	62
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 พ.ศ. 2559.....	65
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 พ.ศ. 2559.....	68
ผลงานวิทยานิพนธ์.....	71
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์ผลงาน	
สรุป.....	76
อภิปราย	76
ข้อเสนอแนะ.....	77
รายการอ้างอิง	78
ประวัติผู้วิจัย.....	79

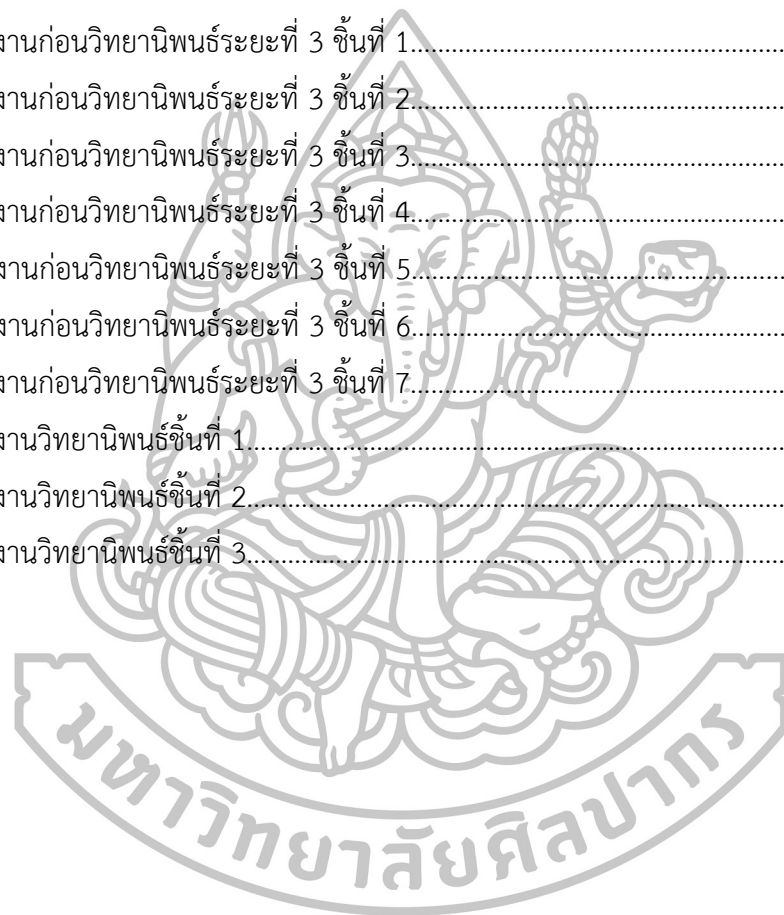

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพมุมสูงกรุงเทพมหานคร.....	9
2	สวนลุมพินี	10
3	ต้นมะขามในสมัยรัชกาลที่ 5 กระบวนเชิญพระโกศมาตามถนนสนามชัย	14
4	ธนุชัย ศรศรีวิชัย	15
5	จุลพร นันทพานิช.....	17
6	ผลงานศิลปะสื่อผสม ของ กมล ทัศนัญชูลี.....	19
7	ภายในห้องสีดำ ของ ทรงไชย บัวชุม.....	20
8	ต้นไม้ในงานศิลปะลายรดน้ำ.....	23
9	ต้นไม้ในงานศิลปะลายกำมะลอ.....	24
10	Sleepless Wonderland, Lightbox.....	25
11	Full Moon, Lightbox.....	26
12	Snake and Grenade, Lightbox.....	27
13	Wolf and Landmines, Lightbox.....	27
14	Held Up.....	28
15	the Pass, Graphite, tape, mylar & resin on panel.....	29
16	the artist cures the resin of 'the mountain'.....	29
17	Reflection.....	30
18	ข้อมูลภาคสนาม.....	34
19	ข้อมูลภาคสนาม.....	35
20	ข้อมูลภาคสนาม.....	36
21	ข้อมูลภาคสนาม.....	37
22	ข้อมูลภาคสนาม.....	38
23	ภาพร่างลายเส้น (Sketch).....	40
24	การตัดต่อภาพร่างในโปรแกรมคอมพิวเตอร์.....	41
25	ขั้นตอนการสร้างภาพร่างในโปรแกรมคอมพิวเตอร์.....	42
26	ขั้นตอนการสร้างภาพร่างในโปรแกรมคอมพิวเตอร์.....	43
27	ภาพร่างการประกอบงานสร้างสรรค์.....	43
28	วัสดุอุปกรณ์รวมที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	44
29	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เขียนลายต้นไม้.....	45

ภาพที่		หน้า
30	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียนแบบและไดคัทสติ๊กเกอร์.....	44
31	การสร้างภาพด้วยเทคนิคการพิมพ์สติ๊กเกอร์.....	46
32	การสร้างภาพด้วยการไดคัทสติ๊กเกอร์.....	47
33	แผ่นอะคริลิค.....	48
34	ขั้นตอนการถูดินสอพองผสมน้ำลงบนแผ่นอะคริลิค.....	48
35	ส่วนประกอบน้ำยาหรรดาล.....	49
36	ขั้นตอนการเขียนลายด้วยน้ำยาหรรดาล.....	49
37	ขั้นตอนการถมพื้นหลัง.....	50
38	ขั้นตอนการขีดสีเฟลกซ์.....	50
39	การปิดทองคำเปลว.....	51
40	รายละเอียดการปิดทองคำเปลว.....	51
41	ภาพรายละเอียดลายทองรดน้ำ.....	52
42	การเขียนลายทองรดน้ำในผลงานสร้างสรรค์.....	52
43	รายละเอียดการเขียนลายต้นไม้แบบอื่นๆ.....	53
44	อุปกรณ์ที่ใช้ตัดไม้ทำตู้ไฟ.....	53
45	การประกอบตู้ไฟแต่ด้านให้เข้ากัน.....	54
46	เจาะช่องด้านข้างสองฝั่งและทาสี.....	54
47	ติดตั้งระบบไฟและวงจร.....	55
48	การผลงานที่สมบูรณ์.....	56
49	ภาพเส้นโครงสร้าง.....	57
50	รูปทรงของตึกและต้นไม้ที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์.....	58
51	สีที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	59
52	แสดงค่าน้ำหนักผลงาน.....	60
53	แสดงที่ว่างผลงาน.....	60
54	การซับซ้อนทำให้เกิดมิติ.....	61
55	แสงแสดงช่วงเวลา.....	61
56	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1.....	63
57	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2.....	63
58	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 3.....	64
59	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 4.....	64

ภาพที่		หน้า
60	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 5.....	65
61	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1.....	66
62	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2.....	66
63	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3.....	67
64	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 4.....	67
65	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 1.....	68
66	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 2.....	69
67	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 3.....	69
68	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 4.....	70
69	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 5.....	70
70	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 6.....	70
71	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 7.....	71
72	ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	72
73	ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	73
74	ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	74

บทที่ 1

บทนำ

จากอดีตที่มนุษย์ถูกควบคุมโดยธรรมชาติ ต้องกลัวเกรงปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ ดำรงชีวิตด้วยการไล่ล่าสัตว์และเก็บพืชพันธุ์ต่าง ๆ มาเป็นอาหารและไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งความไม่รู้ซึ่งมนุษย์มีอิทธิพลต่อธรรมชาติค่อนข้างน้อย สู่ยุคของการที่มนุษย์เริ่มมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติมากขึ้น เริ่มปรับตัวเข้าหาธรรมชาติ รู้จักเลี้ยงสัตว์ เพาะปลูกทำการเกษตร หรือการใช้สมุนไพรธรรมชาติมาทำเป็นยารักษาโรค รู้จักตั้งถิ่นฐานที่อยู่ พัฒนาวิถีชีวิต ความคิดความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และศาสนาที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย ซึ่งมีรากเหง้ามาตั้งแต่ยุคที่มนุษย์เห็นว่าธรรมชาติให้คุณให้โทษแก่ตนได้ มนุษย์ให้คุณค่าและให้ความเคารพนับถือธรรมชาติ เชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งสถิตอยู่ในธรรมชาตินั้นในฐานะผู้ปกป้องรักษาและอำนวยผลอันเป็นเป็นปัจจัยในการดำเนินชีวิตทั้งในด้านร่างกายภายนอก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค และในด้านความเจริญของจิตใจภายในคือมนุษยชาติธรรมชาตินั้นเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะและวิทยาการต่าง ๆ วิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์จึงมีความเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ตนอยู่อาศัย มีความใกล้ชิดผูกพันกับธรรมชาติ

ในปัจจุบันมนุษย์ได้พัฒนาความรู้ของตนโดยเฉพาะความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษย์ใช้ความเจริญเป็นเครื่องมือศึกษาเรียนรู้และควบคุมจัดการธรรมชาติ จนกลายเป็นว่ามนุษย์ต้องพึ่งพาและเสพติดเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของมนุษย์ที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติมาเป็นชีวิตที่ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยี จากที่เคยมองว่าธรรมชาติเปรียบเสมือนแม่ผู้ให้คุณแก่ตนเป็นชีวิตที่มองธรรมชาติเป็นทรัพยากรที่สามารถตัดดวงเอาผลประโยชน์ได้จนเป็นการทำลายธรรมชาติ การเสียดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ทำให้วิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีดังกล่าวกลับสร้างปัญหาให้กับสังคมมนุษย์และกับตัวธรรมชาติเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาภายนอกตัวมนุษย์ทั้งด้านการขาดแคลนทรัพยากร การบริโภคที่ขาดจิตสำนึก¹

---

¹ ประเวศ วะสี, **ธรรมชาติของสรรพสิ่ง: การเข้าถึงความจริงทั้งหมด**, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสวดศรี-สฤณีวงศ์, 2547), อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ จันสรีบุญมี, **มนุษย์กับธรรมชาติ**, เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2559, เข้าได้จาก http://punyascentificphilosophy555.blogspot.com/2013/11/blog-post_24.html?view=mosaic

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมือง (กรุงเทพฯ) เป็นปัญหาใหญ่ เพราะมีการขยายตัวของเมืองเพิ่มมากขึ้น เกิดจากความต้องการของมนุษย์ในการดำรงชีวิต เพื่อความสะดวกสบาย ความต้องการของมนุษย์นั้นจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามวิวัฒนาการของโลก โดยเราจะสังเกตเห็นได้จากรูปแบบที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่แตกต่างกันไปตามกาลเวลา เมื่อประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับแนวโน้มการพัฒนาการประเทศ ที่เน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและสิ่งก่อสร้างเพื่อเป็นที่พักอาศัยของประชากร ที่มีความต้องการเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความต้องการทรัพยากรทางธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติลดน้อยลง และสิ่งปลูกสร้างที่มนุษย์ต้องการเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้สภาพแวดล้อมสังคมเมืองในปัจจุบันแย่งลงและไม่น่าอยู่ ดังนั้นในสถานะสังคมเมืองในปัจจุบันควรที่จะรักษาสมดุลของสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยการปรับให้ทั้งสองสิ่งนี้อยู่ร่วมกันได้ ด้วยการพึ่งพิงกัน

“ธรรมชาติพึ่งสิ่งก่อสร้าง สิ่งก่อสร้างพึ่งธรรมชาติ” เราต้องอยู่กับธรรมชาติได้ ไม่ได้ทำลายธรรมชาติ ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นเราอยู่ร่วมกันได้ เกิดความงามทั้งสองอย่างที่แตกต่างกัน และอยู่ร่วมกันได้ ข้าพเจ้าจึงศึกษาลักษณะเมือง (กรุงเทพฯ) และศึกษาลักษณะธรรมชาติ ป่าไม้ พรรณไม้ต่าง ๆ มาสร้างสรรค์ผลงานขึ้น โดยใช้เทคนิคสมัยใหม่ เป็นงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่เป็นตู้ไฟ หรือ Light Box Display สร้างมิติด้วยรูปเมืองที่ประกอบไปด้วยตึกรามบ้านช่อง และใช้แสงไฟที่เคลื่อนไหวประกอบบรรยากาศทั้งกลางวันและกลางคืน และยังใช้เทคนิคจิตรกรรมไทยลายกำมะลอ มาใช้ในการสร้างสรรค์ภาพต้นไม้ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทย นำมาประยุกต์เข้าด้วยกันเสนอเป็นผลงานศิลปะ

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่สื่อให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน
2. ศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานโดยยึดหลักทัศนศิลป์สื่อผสม โดยใช้เทคโนโลยีร่วมสมัย เช่น การใช้ Light Box Display เพื่อเป็นการตอบสนองสังคม ให้เห็นให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน
3. เพื่อถ่ายทอดให้เห็นผลงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่แสดงให้เห็นให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน

สมมติฐานของการศึกษา

ในการสร้างสรรค์ผลงานต้องการนำเสนอการอยู่ร่วมกันของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน แสดงถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างสองสิ่งที่แตกต่างกัน แต่อยู่ร่วมกันได้อย่างสวยงาม ทำให้เกิดแนวทางที่จะสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้เทคนิคสมัยใหม่มาเป็นสื่อในการถ่ายทอดงานทัศนศิลป์สื่อผสมที่เป็นตู้ไฟ หรือ Light Box Display สร้างมิติด้วยรูปเมืองที่ประกอบไปด้วยตึกรามบ้านช่อง ใช้แสงไฟที่เคลื่อนไหวประกอบบรรยากาศทั้งกลางวันและกลางคืน แล้วยังใช้เทคนิคจิตรกรรมไทยลายก้ำมะลอ มาสร้างสรรค์ภาพต้นไม้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทย ที่นำมาประยุกต์เข้าด้วยกันเสนอเป็นผลงานศิลปะ

ขอบเขตการศึกษา

ในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้แบ่งขอบเขตโครงการไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. **ขอบเขตทางด้านเนื้อหา** ต้องการให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน เพื่อแสดงถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างสองสิ่งที่แตกต่างกัน แต่อยู่ร่วมกันได้อย่างสวยงาม
2. **ขอบเขตด้านรูปแบบ** สร้างสรรค์รูปแบบงานทัศนศิลป์สื่อผสม โดยใช้มุมมองของทิวทัศน์เมืองในแนวขนานกับระดับตา
3. **ขอบเขตด้านเทคนิค** ตู้ไฟ หรือ Light Box Display สร้างมิติด้วยรูปเมือง ด้วยเทคนิคการไต่คัทสติ๊กเกอร์ พิมพ์สติ๊กเกอร์ และเทคนิคจิตรกรรมไทยลายก้ำมะลอ มาใช้ในการสร้างสรรค์ แล้วยังใช้แสงไฟที่เคลื่อนไหวในการสร้างบรรยากาศ
4. **การใช้แสงจากไฟ** โดยที่แสดงออกด้วยช่วงเวลากลางวันและกลางคืน การกำหนดไฟที่มีความมืดและความสว่าง ทำให้เกิดมิติและบรรยากาศที่ลึกซึ้ง

ขั้นตอนการศึกษา

1. สืบค้นและศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน
2. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (ด้วยวิธีการศึกษาจากสถานที่จริง) โดยวิธีการเก็บบันทึกข้อมูล ภาพถ่ายป่าไม้ ภาพถ่ายเมืองตามสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร
3. ศึกษาข้อมูลรูปแบบผลงานของศิลปินที่มีลักษณะเรื่องราวที่เกี่ยวกับเมือง ภาพจิตรกรรมลายก้ำมะลอ ไต่คัทสติ๊กเกอร์และพิมพ์สติ๊กเกอร์ ศึกษาตู้ไฟ หรือ Light Box Display เนื้อหาที่อยู่ในทิศทางเดียวกันกับการสร้างสรรค์ผลงาน
4. รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ลงมือสร้างด้วยแบบร่าง และขยายงานจริงตามแนวที่ได้ร่างภาพไว้ รวมไปถึงการแก้ปัญหาในขณะปฏิบัติงานจริง

5. การวิเคราะห์และสรุปการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลงานครั้งต่อไป

วิธีการศึกษา

1. ค้นหาความคิดและสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. ศึกษาเอกสาร วารสาร งานวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบเมืองต่าง ๆ งานจิตรกรรมลายก้ำมะลอ
3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปของเมืองและตึกในกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบที่แตกต่าง และงานจิตรกรรมลายก้ำมะลอ ใดคัทสติ๊กเกอร์และพิมพ์สติ๊กเกอร์ ศึกษาเกี่ยวกับตู้ไฟ หรือ Light Box Display เป็นต้น
4. ประมวลผลความคิดจากข้อมูลและประสบการณ์จริง เพื่อทำแบบร่าง กำหนดรูปร่าง องค์ประกอบ เทคนิค เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความสมบูรณ์ที่ลงตัว
5. แก้ไขพัฒนาแบบร่างเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาไปสู่ผลงานต่อไป
6. นำผลงานเข้าสู่การสัมมนา เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาพร้อมทั้งให้การชี้แนะเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผลงานต่อไป
7. บันทึกและรวบรวมข้อมูลการทำงานในแต่ละช่วงระยะเวลา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลงานต่อไป
8. ประเมินผลและสรุปผล รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้และจัดทำเอกสารประกอบการทำวิทยานิพนธ์

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลเชิงวิชาการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือ รูปภาพ
3. สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต
4. ประสบการณ์จริง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล
  - 1.1 กล้องถ่ายรูป
  - 1.2 คอมพิวเตอร์
  - 1.3 สมุด Sketch

1.4 ดินสอ

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

2.1 ดินสอ

2.2 ยางลบ

2.3 ไม้บรรทัด

2.4 ระบบไฟและวงจร

2.5 คัตเตอร์

2.6 สติกเกอร์

2.7 ปืนกาว

2.8 แผ่นอะคริลิก

2.9 กล้องไฟ

2.10 แผ่นทองคำเปลว

2.11 สีพาสเทล

2.12 ทราย

2.13 กาวกระถิน

2.14 ฝักส้มป่อย

2.15 พู่กัน

2.16 ดินสอพอง

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์วิถียานิชชุดนี้ “ป่าในเมือง” (Forest in a City) เป็นการเริ่มต้นจากความสนใจในเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในเมือง โดยเฉพาะต้นไม้เล็ก ๆ ที่ขึ้นอยู่ตามกำแพง ผนังบ้าน ผนังตึก ที่ระบายน้ำ และตามซอกต่าง ๆ ที่มีความชื้นพอที่ต้นไม้จะเจริญเติบโตและงอกงามได้ ซึ่งจะต้องอาศัยน้ำ ดิน อากาศ แสงแดด อุณหภูมิ และความชื้นที่เหมาะสมถึงจะเกิดได้ เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างลงตัวบนความขัดแย้งระหว่างความแข็งแกร่ง ความมั่นคงของเมืองกับต้นไม้เล็ก ๆ ที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติในเมือง จึงนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์สื่อผสม โดยเลือกมุมมองที่สื่อถึง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับเมือง ซึ่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ที่มาของความคิดและแรงบันดาลใจ
2. อิทธิพลที่ได้รับจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. อิทธิพลทางด้านความคิด
4. อิทธิพลทางด้านรูปแบบงานศิลปะที่มีต่อการสร้างสรรค์
5. ต้นไม้ในลายรดน้ำและลายกำมะลอ
6. ศิลปินที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์

1. ที่มาของความคิดและแรงบันดาลใจ

ความหมายของความเป็นเมือง คือ เป็นการกระจายของผู้คนหรือกิจกรรมในบริเวณเดิมทำให้เกิดความหนาแน่นขึ้น หรือการขยายตัวออกไปสู่บริเวณโดยรอบที่กว้างขึ้น และยังหมายความรวมถึงการกระจายของอิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรมเมืองไปสู่สังคมชนบท อันเป็นผลทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป เมืองจึงหมายถึงพื้นที่อันเป็นที่รวมของผู้คนและกิจกรรมอย่างหนาแน่นทำให้มีการพัฒนาทั้งด้านสาธารณูปโภคและอุปโภคเกิดขึ้นตามมา อันเป็นตัวเร่งให้เมืองมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในแนวราบและแนวตั้ง

นอกจากบทบาทในการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาแล้ว เมืองยังมีบทบาทในลักษณะต่างๆ ตามที่ลักษณะทางกายภาพของเมืองเอื้ออำนวย ไม่ว่าจะสภาพภูมิประเทศ และโครงสร้างพื้นฐานนำไปสู่กิจกรรมและบริการในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเมืองโดยทั่วไปมักมีบทบาทผสมผสาน (Mixed Function)

โดยไม่อาจจำแนกบทบาทของเมืองได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามเมืองยังมีบทบาทโดดเด่นและสามารถจำแนกบทบาทหลักของเมือง (Major Function) ได้ โดยพิจารณาจากที่ตั้ง รูปแบบการใช้ที่ดิน ลักษณะกิจกรรม ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม

ด้วยการกระจายตัวของประชากรในพื้นที่เมืองในประเทศไทย พบว่ามีพื้นที่รวมกันคิดเป็นร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ และมีจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรในพื้นที่เมือง คิดเป็นร้อยละ 35 ในขณะที่การสำรวจสำมะโนประชากรพบว่ามีการอาศัยอยู่ในเขตเมืองมากกว่าข้อมูลทะเบียนราษฎรประมาณ ร้อยละ 10 มีผู้อยู่อาศัยในเขตเมืองคิดเป็นร้อยละ 45 ของประชากรประเทศในอนาคตสัดส่วนของประชากรในเขตเมืองจะยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้น เมื่อเมืองมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและขาดการวางแผนที่เป็นระบบ เกิดสิ่งปลูกสร้างในลักษณะที่ไม่เหมาะสม และตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงภัย ทำให้เมืองต่าง ๆ มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบ และยังประสบปัญหาด้านคุณภาพอากาศและระดับเสียงจากระถยนต์ประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร พบปัญหาฝุ่นละอองและสารประกอบในอากาศนอกจากนี้ ยังมีปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งการขาดแคลนพื้นที่สีเขียว ปัญหาด้านภูมิทัศน์ ปัญหามลพิษ อีกทั้งประเด็นความแออัดของชุมชนเมืองจากการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากรซึ่งกำลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันก็ได้มีแนวคิดและทิศทางการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ขึ้น โดยมีรากฐานมาจากแนวคิด Healthy Cities ที่ริเริ่มโดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งได้มีการดำเนินงานในลักษณะโครงการในเมืองต่าง ๆ ในทวีปยุโรป และได้ขยายไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วโลก ซึ่งได้เน้นพื้นที่ชุมชนเมือง ซึ่งมีลักษณะความหนาแน่นของประชากร และลักษณะปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนเกี่ยวพันกันหลายด้าน ทั้งนี้ โดยมุ่งเน้นประเด็นปัญหาด้านความสลับซับซ้อนของสิ่งแวดล้อมในเมืองด้านต่าง ๆ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม หรืออื่น ๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความน่าอยู่ทั้งด้านกายภาพและสังคมที่ดีเข้มแข็ง รวมถึงคนมีคุณภาพชีวิตดี มีความสุข การมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง มีการสืบทอด และพัฒนาต่อยอด แนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้แม้จะมีมุมมองและความหมายที่แตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็พบว่าส่วนใหญ่ มีประเด็นที่เห็นร่วมกันก็คือ การพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งที่ผ่านมาได้มีหลายแนวคิดที่สอดคล้องกับเมืองน่าอยู่ เช่น

เมืองน่าอยู่ (Livable Cities) และ เมืองยั่งยืน (Sustainable Cities) การพัฒนารอบแนวคิดและตัวชี้วัดเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน (Sustainable Cities) ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมร่วมกับสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินความสำเร็จของการพัฒนาเมืองต่าง ๆ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 2547 จนถึงปัจจุบันโดยได้ทำการปรับปรุงและพัฒนากรอบแนวคิดและตัวชี้วัดโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์

เมืองสีเขียว (Green Cities) ถูกนำมาใช้กับการพัฒนาเมืองอย่างเป็นรูปธรรมโดย EIU-Economist Intelligence Unit ซึ่งได้ร่วมกับบริษัทซีเมนส์ (Siemens) ริเริ่มและพัฒนาดัชนีความเป็นเมืองสีเขียว โดยให้คณะผู้เชี่ยวชาญด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมสังเคราะห์ ความเป็นชุมชนเมืองมีสภาพแวดล้อมที่ดีพร้อมพัฒนาดัชนีเพื่อประเมินผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของเมือง

เมืองเชิงนิเวศ (Eco-cities) การดำเนินงานส่งเสริมเมืองเชิงนิเวศ (Eco-cities) ส่วนใหญ่มุ่งไปที่เมืองอุตสาหกรรมเพื่อให้กิจกรรมด้านอุตสาหกรรมไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการทำลายคุณภาพของน้ำและดินที่เป็นแหล่งอาหารของพืชและสัตว์ เนื่องจากธุรกิจอุตสาหกรรมถูกมองในแง่ลบจากสังคมโดยรอบ ว่าเป็นแหล่งก่อเกิดมลพิษและความเดือดร้อนการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมให้มีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้สถานประกอบการอยู่ร่วมกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

เมืองคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Cities) การพัฒนาเศรษฐกิจที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อลดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นับจากนั้นเป็นต้นมาทั่วโลกได้ดำเนินการพัฒนาเมืองสู่การเป็น "เมืองคาร์บอนต่ำ" ด้วยวิธีการและแนวทางที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละเมือง ในขณะที่ประเทศไทย โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้นิยามเมืองคาร์บอนต่ำไว้ว่า เป็นเมืองที่มีการวิเคราะห์การเกิดคาร์บอนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของเมือง ของชุมชน และประชาชนจากสภาพของเมืองแล้วสามารถสร้างแผนหรือมาตรการลดคาร์บอนในทุกภาคส่วนของเมืองได้

เมืองเนิบช้า (Slow Cities) เน้นการมีพื้นที่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพมีความกลมกลืนกับธรรมชาติในพื้นที่ส่วนใหญ่ของเมือง มีสภาพทั่วไปที่เรียบง่ายด้วยกิจกรรมที่ไม่เร่งรีบ มุ่งองค์ประกอบของเมืองที่เอื้อต่อการใช้ชีวิต เน้นความสงบและปลอดภัย จัดเป็นเมืองที่มีบทบาทค่อนข้างจำกัดและตายตัวเพื่อควบคุมกิจกรรมและประโยชน์การใช้สอยชัดเจนไม่ต้องหลากหลายในด้านต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนวุ่นวาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมของเมือง จัดอยู่ในประเภทเมืองพอเพียง มีจำนวนประชากรที่เหมาะสมและสมดุลกับหน่วยบริการ มีการรักษาสมดุลภายในพื้นที่ระหว่างสิ่งก่อสร้างที่พอเหมาะกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบและความพอเพียงที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย²

² เบญจมาศ โชติทอง และคนอื่น ๆ, **ถอดรหัสเมืองน่าอยู่** [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์], เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.tei.or.th/w_lc/4-2558-decoding-cities.pdf

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาก็ยังคงต้องดำเนินต่อไป ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของมนุษย์ที่อยากให้คุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองให้เอื้อต่อใช้ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การที่ได้เติบโตกับสภาพแวดล้อมเมือง (กรุงเทพมหานคร) ทำให้ข้าพเจ้าได้เห็นอะไรที่หลากหลายน่าสนใจและแง่มุมที่แตกต่าง ประสบการณ์จริงที่เจอ และจากสื่อที่ได้รับทำให้เข้าใจเมืองนี้มากขึ้น เมืองที่เต็มไปด้วยทุกอย่าง ทั้ง คน สัตว์ สิ่งของ ต้นไม้ วัฒนาอาราม รถ ตึก สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่สร้างเสร็จแล้ว กำลังสร้าง และกำลังจะพัง ฯลฯ ทุกอย่างอยู่ที่นี้ในเมืองเล็ก ๆ แห่งนี้ ที่มีอัตราการเจริญก้าวหน้าที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น สิ่งก็ตามมา คือ ผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ แต่อีกแง่มุมหนึ่งข้าพเจ้าได้พบเจอกับสิ่งมีชีวิตเล็กกลางป่าปูน ถึงแม้จะไม่ใช่อะไรที่ค่ามากมายแต่เป็นสิ่งที่ทำให้เมืองนี้ดูมีชีวิตมากขึ้น บางคนอาจมองว่าเป็นเพียงเศษสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ที่คอยเกาะบนกำแพง ผนังตึกเก่า ๆ แต่สิ่งนี้แหละ จะช่วยให้ชีวิตเรามีอายุยืนมากขึ้น และยังช่วยรักษาสมดุลให้กับธรรมชาติในเมือง จากสิ่งที่พบเจอและสัมผัสข้างต้นจึงนำไปสู่การสร้างสรรค์เป็นผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ โดยเลือกมุมมองที่สื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติในเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้ป่าในเมือง

ภาพที่ 1 ภาพมุมสูงกรุงเทพมหานคร

ที่มา: เบญจมาศ โชติทอง และคนอื่น ๆ, **ถอดรหัสเมืองน่าอยู่** [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์], เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.tei.or.th/w_lc/4-2558-decoding-cities.pdf

ภาพที่ 2 สวนลุมพินี

ที่มา: ไทยโพสต์, เหนื่อยนักหยุดพัก สวนลุมพินี คลายเครียด, เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://travel.kapook.com/view21504.html>

2. อิทธิพลที่ได้รับจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มนุษย์จัดเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งในโลกที่มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน กระนั้นก็นับเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติด้วย การมีชีวิตและการดำรงอยู่ของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ต่างก็อาศัยพึ่งพาธรรมชาติทั้งน้ำเพื่อการดื่มกิน อากาศเพื่อการหายใจ อาหารเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต เครื่องนุ่งห่มเพื่อกันลม ร้อนลมหนาว และแม้การปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนหรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ก็ต้องอาศัยวัสดุและพลังงานที่เกิดขึ้นในธรรมชาติทั้งสิ้น ธรรมชาติชั้นมูลฐาน (มหาภูตรูป 4) คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของธรรมชาติอื่นหรือสิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ ที่มนุษย์สรรค์สร้างขึ้นมานานาชนิด มนุษย์ในยุคแรกเริ่มหรือในชุมชนบรรพกาล ต่างอยู่อาศัยแบบพึ่งพาธรรมชาติ อาศัยอยู่ในถ้ำ ในหุบเขา ในป่าในโพรงไม้ อาศัยแม่น้ำลำคลอง เก็บกินดอกผลของต้นไม้ และอาศัยล่าสัตว์ในธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพเท่านั้น และมนุษย์ในยุคแรกต่างพากันเคารพนับถือธรรมชาติที่เป็นดิน น้ำ ลม และไฟ หรือมีความเกรงกลัวต่อพลังอำนาจของธรรมชาติ จนต้องมีการเคารพบูชาเทพเจ้าแห่งธรรมชาติทั้งหลาย อาทิเช่น พระแม่ธรณี พระแม่คงคา พระอัคคี พระวาโย เป็นต้น ต่อมาเมื่อมนุษย์มีจำนวนมากขึ้น มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน มีการกลางป่า ไร่ ทำไร่ทำนา ทำการเกษตร ก็ต้องอาศัยดิน น้ำ และฝนฟ้าอากาศในฤดูกาลต่าง ๆ เป็นมูลฐาน ต่อเมื่อมนุษย์มีความโลภมากขึ้น มีการเห็นแก่ตัวสูงขึ้น จึงเกิดการปกปิดอาณาเขตตั้งชุมชน ตั้งเมือง ตั้งประเทศและขยายอาณาจักรมากขึ้น การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและการค้าขายก็มีมากขึ้น มีการสะสมความมั่งคั่งและทรัพย์สินเงินทองเพิ่มขึ้น ประดิษฐ์คิดค้นเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ชีวิตมากขึ้นเห็นแก่ตัวมากขึ้น ลุ่มหลงในวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น การทำลายธรรมชาติก็เริ่มมีมากขึ้นตามลำดับ³

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในแต่ละยุคจะแตกต่างกัน แบ่งได้เป็น

1. มนุษย์ในธรรมชาติ มนุษย์ยุคแรก ต้องพึ่งพิงธรรมชาติ อาศัยอยู่รวมกันเป็น กลุ่มเล็ก ๆ มีการรวมกลุ่มล่าสัตว์ มีการใช้ไฟ มีการเปลี่ยนแปลงป่าเป็นทุ่งหญ้า
2. มนุษย์ต่อต้านธรรมชาติ การเพิ่ม ของประชากรโลก มีการปลูกพืชการ แสวงหาที่ดิน การตั้งบ้านเรือนชุมชน
3. มนุษย์และธรรมชาติในปัจจุบัน มนุษย์เข้าสู่ยุคมนุษย์ไม่สามารถอยู่ได้หากขาดเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์ยุคปัจจุบันใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมทั้งที่ไม่มีความจำเป็น

³ สิทธิพงษ์ ดิลกวิชัย, “สถานการณ์และแนวโน้มด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลก,” วารสารธนาคารอาคารสงเคราะห์ 15, 58 (กรกฎาคม - กันยายน 2552), อ้างถึงใน พัลลภ กฤตยานวัช, “สถาปัตยกรรมแนวธรรมชาติ: ทิศทางใหม่ด้านการวางผังและออกแบบอาคารในอนาคต,” วารสารธนาคารอาคารสงเคราะห์ 16, 60 (มกราคม - มีนาคม 2553): 8.

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มีอยู่ 2 ประเด็นหลัก ๆ คือ ทรัพยากรย่อยหรือ และมลภาวะด้านต่าง ๆ มนุษย์อยู่ในฐานะผู้กระทำหรือผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อิทธิพลของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหนึ่งให้เป็นอีกสิ่งแวดล้อมหนึ่งนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัจจัยเบื้องต้นในการกำหนดรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การดำเนินชีวิตของมนุษย์แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะในด้านต่าง ๆ ตามสภาพแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน, ลักษณะที่อยู่อาศัย, ลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ, ลักษณะอาหารที่บริโภค, ลักษณะเครื่องนุ่งห่ม และลักษณะสุขภาพอนามัย ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดผลอันเนื่องมาจากความพยายามในการเอาชนะธรรมชาติของมนุษย์ ทำให้อัตราการเกิดสูงกว่าอัตราการตาย ระบบนิเวศต่าง ๆ เสื่อมโทรม สูญเสียผลกระทบต่อธรรมชาติทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ มนุษย์สร้างสิ่งประดิษฐ์ขึ้นมา ทำลายล้างมนุษย์ด้วยกันเอง และสารสังเคราะห์ที่มนุษย์สร้างขึ้นบางชนิดไม่สามารถสลายตัวได้ด้วยกระบวนการทางธรรมชาติสารเหล่านี้มีผลต่อมนุษย์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำรงอยู่อย่างมีระบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีความจำเป็นและมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์⁴

ถึงแม้ปัจจุบันผู้คนเริ่มตระหนักถึงปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ก็ยังมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่ไม่ว่าจะเป็นปัญหาโลกร้อน น้ำท่วม สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ขาดพื้นที่สีเขียว สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะใคร ถ้าไม่ใช่เพราะมนุษย์ผู้ถือตัวเองเป็นใหญ่ อิทธิพลที่ได้รับจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำให้รู้ถึงพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ที่ต้องพึ่งพากันและกัน ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่อยู่รอบตัวมาเป็นอิทธิพลแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้

⁴ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.seen.up.ac.th/oldseen/pdf/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B9%8C%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B8%E0%B8%A9%E0%B8%A2%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A.pdf>

3. อิทธิพลทางด้านความคิด

การศึกษาไม้ยืนต้นริมถนนและริมคลองในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 5

แนวคิดการปลูกไม้ต้นในประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งได้ดำเนินการไปพร้อมกับการสร้างเมือง การสร้างทางสัญจร อันได้แก่ ถนนและคลอง ในแง่ของการสร้างพื้นที่สีเขียวและสภาพแวดล้อมที่ดีในเมือง การศึกษานี้เป็นการรวบรวมข้อมูลแนวคิดการปลูกไม้ยืนต้นริมถนนและริมคลองในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งมีการพัฒนาขยายเมือง การก่อสร้างถนน คลองและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ตามอิทธิพลตะวันตก วัตถุประสงค์เพื่อความร่มเย็น ความสวยงามของเมือง และการสร้างสภาพแวดล้อมธรรมชาติในเมือง ตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างบรรยากาศให้เป็น “ถนนในสวน” ดังพระราชกระแส ความว่า

“ดีแล้วที่จะปลูกต้นไม้ แต่ตอนนำพระที่นั่งพุทไธสวรรย์นั้น เป็นทางที่มีแห่แห่นก การประชุมใหญ่ ๆ ไม่ต้องการที่จะมีต้นไม้ใหญ่คร่อมครือ ถ้าจะมีก็ เพียงต้นมะขามแตงเรื่อนให้งาม ๆ เป็นเครื่องประดับ ถนน คือไม่ต้องลงหูกวางถั่วประดู่ ถึงที่สนามหลวง ก็เป็นเช่นนั้นเห็นจะดี ถนนพารา รัดนั้นควรจะต้อง ปลูก ถนนฝรั่งเขาปลูกบนทางคนเดินทีเดียว ตามเมืองอื่น ๆ ที่เขาปลูก ห่างคันทาง คนเดินถึง 2 ศอกก็มี เพราะทางคนเดินเขาไม่แคบกว่า 8 ศอก ถ้าทางคนเดินแคบเขาก็ไม่ปลูกต้นไม้ ที่เดียว เพราะ ตึก 2 ข้างสูง ถ้าปลูกต้นไม้ก็จะขึ้นไปบังแลเปียด น้ำต่าง ทางคนเดินก็จะไม่สำเร็จ ประโยชน์อันใด เพราะเมืองเขาไม่สู้ร้อน ต้นไม้เป็นเครื่องประดับ มากกว่าเป็นประโยชน์ เมืองแถบข้างตะวันออกนี้ ต้องการต้นไม้กันแดดด้วยจริง ๆ จึงเป็นการสำคัญ ถ้าปลูกให้เหมาะจะดี

ถ้าถนนแคบ ๆ เช่นนี้ใช้ต้นไม้ตัดเช่นกับเขาปลูกใน ที่น้ำโฮเตลริมน้ำบางแลในที่ประชุมคนนั่งกินเข้า ริมถนนต่าง ๆ บ้างเห็นจะดี ต้นไม้ชนิดนั้นเขาใช้กะ ขนาดยอดว่าจะให้สูงเพียงใด มักจะให้สูงถึงพื้นชั้น ที่ 2 ถูที่ 3 ของตึก แล้วตัดยอดให้แผ่ออกไปแต่กิ่ง ที่ยอด จนปลายกิ่ง ประสานกันเหมือนลาดประรำ ดูงามดี ถ้าเป็นเช่นนั้นถนนจะร่มสบาย แต่ต้นอะไร จะตัดเช่นนั้นได้ บ้างไม่รู้เลย ต้นไม้ของเรามันชวน จะโตเร็วคับถนน แต่ถนนของเราแคบ ๆ ชัดกันอยู่ ดังนี้ ต้องคิดอ่าน เลือกพันดูตามแต่จะเหมาะ ที่จะทำเช่นนี้ได้ก็แต่ถนนแคบเช่นถนนเจริญกรุง ถ้าเป็น ถนนใหญ่เช่น ถนนสามเสนแต่งเป็นพุ่มงามกว่า ต้นไม้ที่ว่านี้หลวงฤทธิคงจะจำได้บ้าง เช่น โฮเตล นำเมืองบูดาเปสต์ ที่ริมแม่น้ำเป็นต้น”⁵

⁵“เรื่องต้นไม้ริมถนนแลริมคลอง,” 14 พฤษภาคม 117-9 สิงหาคม 118, เอกสารกรม ราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงนครบาล, น 5.8/3, หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, อ้างถึงใน จามรี อาระยานิมิตสกุล, “การศึกษาไม้ยืนต้นริมถนนและริมคลองในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัชกาลที่ 5,” วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 64 (2528): 26.

ซึ่งการปลูกไม้ยืนต้นในเมืองวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อร่มเงา เพิ่มพื้นที่สีเขียว เพื่อสภาพแวดล้อมที่ดี ในแนวคิด ป่าไม้ในเมือง (urban forestry) ส่วนใหญ่ใช้ไม้ยืนต้นชนิดเดียวหรือสองชนิดในแต่ละถนน เป็นเอกลักษณ์แต่ละถนนเพื่อให้คนรับรู้ และจดจำหรือกำหนดตำแหน่งตัวเองได้ ช่วยให้ไม่น่าเบื่อ เกิดความเพลิดเพลิน ความรื่นรมย์ในเมือง เป็นการทดลองปลูกเพื่อดูความเหมาะสมของพรรณไม้ที่จะนำมาปลูกในเมือง เป็นการทดลองแนวคิดการปลูกแบบธรรมชาติเพื่อเกิดความหลากหลายแบบ “ถนนในสวน” ตามพระราชดำรัส

ภาพที่ 3 การปลูกไม้ยืนต้นริมถนนและริมคลองในเขตกรุงรัตนโกสินทร์

ที่มา: จามรี อาระยานิมิตสกุล, “การศึกษาไม้ยืนต้นริมถนนและริมคลองในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัชกาลที่ 5.” วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 64 (2528): 29.

ธนูชัย ศรศรีวิชัย ชีวิตมันต้องถึงที่สุด

มีอีกหนึ่งแนวคิดที่น่าสนใจ ธนูชัย ศรศรีวิชัย ผู้กำกับโฆษณาที่มีแนวคิดที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงโลกไปในทิศทางที่ดีขึ้น การคิดถึงคนอื่น คิดถึงโลก สังคม และฟื้นฟูธรรมชาติ เป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่ต้องทำ และสิ่งแรกที่ธนูชัยทำ คือ การซื้อที่รวมทั้งหมด 200 ไร่ ที่เชียงใหม่ เพื่อปลูกป่าต้นไม้หรือธรรมชาติ คือ คำตอบเดียวสำหรับโลกยุคหน้า คนรุ่นนี้กำลังจะกลายเป็นกลุ่มคนที่ใช้ชีวิตแบบไม่มีสติ และไร้สาระที่สุดในประวัติศาสตร์คิดถึงเงิน คิดถึงตัวเอง และไม่เคยมองถึงอนาคตของลูกหลาน อยู่กับปัจจุบันที่มันมีแต่ความทุกข์และแก้ปัญหาด้วยการใช้ความอดทนไปวัน ๆ สิมไปว่า มีชีวิตอยู่ไม่ได้ถ้าไม่มีอากาศที่ดี อาหารที่ดี ยารักษาโรคที่ดี มีดบอดจนคิดว่าอาหารมาจาก 7-11 และอากาศมาจากแอร์คอนดิชัน สำหรับธนูชัยแล้วทางรอดของมนุษย์มีอยู่ทางเดียว คือ กลับไปหาธรรมชาติ ฟื้นฟูธรรมชาติให้กลับคืนมา ทุกวันนี้ไม่คิดอย่างอื่น คิดเรื่องเดียวจะปลูกป่า และเหตุผลที่ธนูชัยได้ให้ไว้ คือ “สิ่งที่ผมคิดในตอนนี่ก็คือในอนาคตเราจะมีปัญหาอย่างหนัก จะเกิดวิกฤตทางสิ่งแวดล้อม อาหาร รวมไปถึงชีวิตของผู้คนที่จะต้องล้มตายไปอีกมาก ด้วยสาเหตุที่ว่าเราไม่เคารพต่อธรรมชาติ เราดูถูกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเราเอง ดังนั้นสิ่งที่เราควรทำที่สุด คือทำอย่างไรให้คนเข้าถึงธรรมชาติ เข้าใจธรรมชาติได้ง่ายขึ้น นั่นคือภารกิจที่มนุษย์ทุกคนควรทำ และผมก็ต้องทำผมจะต้องปลูกป่าในกรุงเทพฯ ให้ได้”⁶ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของธนูชัยที่กล้าทำในสิ่งที่ตัวเองคิด เกิดมาเป็นมนุษย์คนหนึ่ง เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งที่อยู่ร่วมโลกกับสิ่งต่าง ๆ สัตว์ ต้นไม้ ธรรมชาติ ดังนั้น หน้าที่ของมนุษย์ คือ ถ้าไม่ทำลาย ก็ต้องฟื้นฟูให้ได้ ทำให้ดีที่สุดเท่าที่มีศักยภาพ

ภาพที่ 4 ธนูชัย ศรศรีวิชัย

ที่มา: Friends of Makkasan [นามแฝง], Park Talk : มักกะสัน สวนสร้างสรรค์, เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=6Kt1ECabFN0>

⁶ “ธนูชัย ศรศรีวิชัย ชีวิตมันต้องถึงที่สุด,” *सानสุข*, no. 18 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2558): 44-45.

The Heart of City หัวใจของเมือง หัวใจของชีวิต ของ อาจารย์จุลพร นันทพานิช

เมื่อพูดถึงเรื่องของสิ่งแวดล้อมก็ต้องพูดถึงเรื่องต้นไม้ และถ้าพูดถึงเรื่องต้นไม้แล้วนั้น ถ้าไม่มานั่งพูดคุยกับบุคคลท่านนี้คงจะไม่ได้ สถาปนิกชาวใต้ที่เป็นทั้งเจ้าของสตูดิโอ North Forest Studio สตูดิโอที่ออกแบบงานสถาปัตยกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ทั้งอาคารบ้านเรือนรวมถึงการปรับภูมิทัศน์ และเป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญพิเศษประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือ “จุลพร นันทพานิช” ผู้อยู่เบื้องหลังการขับเคลื่อนโครงการสีเขียวต่าง ๆ และนักเดินป่าที่ลงมือปลูกป่า

จากบทความ The Heart of City หัวใจของเมือง หัวใจของชีวิต ของ อาจารย์จุลพร นันทพานิช ได้กล่าวถึง การขับเคลื่อนในการปลูกป่าในเมือง โดยได้ให้ความสำคัญกับการปลูกป่ามาก ได้มีการเปรียบ “ต้นไม้ใหญ่ คือ หัวใจของความเป็นเมือง” การปลูกป่ามันไม่ใช่งาน แต่มันคือสิ่งที่ชอบและรักที่จะทำมันก็เท่านั้น” การเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่โอบด้วยป่าไม้ บ่มเพาะวิถีคิดเชิงอนุรักษ์มาแต่เยาว์วัย จึงมาจากรากฐานทางความคิดของอย่างแท้จริง และอาจารย์ได้กล่าวเกี่ยวกับ “การปลูกต้นไม้มานานาพันธุ์ฝักรากลึกและเนรมิตให้เป็นผืนป่าขนาดกลางในเมือง เพราะที่ผ่านมาเราไม่เคยคืนให้เมืองเลยวันนี้พวกเรากำลังจะเริ่มต้นชดเชยความบอบช้ำที่เขาได้รับ ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาเราต้องมีสติให้มาก มีสติที่จะใช้ชีวิตไม่ใช่เอะอะก็เทปูน เอะอะก็ขับรถยนต์ ถ้าเรามีสติเราจะรู้ว่าเมืองมันก็มีชีวิตนะ” สิ่งที่อาจารย์ได้ทำมันทำให้รู้ว่าความเปลี่ยนแปลงสำหรับการพัฒนาเมืองได้เกิดขึ้นแล้ว ถึงจะเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณของพื้นที่เมือง อย่างไรก็ตามนั่นก็คือการเปลี่ยนแปลง หากได้รับการสนับสนุนจากทุกคนทุกฝ่าย ก็จะทำให้การเปลี่ยนแปลงนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความเจริญจะละลายพื้นที่สีเขียวไปไม่ได้เลย อย่างที่ได้กล่าวไว้ว่า “ต้นไม้ใหญ่มัน คือ หัวใจของความเป็นเมือง”⁷

และยังมีอีกแนวความคิดของอาจารย์จุลพร นันทพานิช ได้กล่าวว่า “เมื่อก่อนจะมีความคิดว่าปลูกแล้วไม่ทันได้เห็นหรอก ก็เลยไม่ทำ หันเห็นไม่ทันเห็นไม่ใช่ประเด็น แต่ว่าเราทำรีเปลา เป็นเรื่องใหญ่กว่าในสังคมไทยถ้าปลูกแล้วไม่ทันเห็นก็เลยไม่ทำ ทัศนะมันเห็นแก่ตัวนะแล้วคนข้างหลังจะเหลืออะไร ? เหลือแต่ห้าง ? ลูกหลานเราก็จะมีห้างเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่คนรุ่นพ่อแม่เตรียมไว้ให้ ห้างใหญ่ ๆ ที่ใช้ไฟเยอะ ๆ แล้วข้างในขายของไม่จำเป็นเลย” “ทุกวันนี้มนุษย์ตัดตัวเองออกจากชีวิตอื่น ๆ สภาพแวดล้อมอื่น ๆ เลยทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จไปบ้าง พอคุณปลูกขึ้นบ้านคุณก็ฆ่า งู

⁷ พราว ออฟ เชียงใหม่ [นามแฝง], The Heart of City หัวใจของเมือง หัวใจของชีวิต, เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.proudoofchiangmai.com/article.php?id=55>

เข้าบ้านคุณก็ฆ่า ทั้ง ๆ ที่ตอนเช้าคุณไปปฏิบัติธรรมมาแท้ ๆ คือ ตัดตัวเองออกจากสัตว์อื่น เราถึงเกิดวิธีคิดเรื่องความรุนแรงมีป่าคุณก็ตัดถนน สัตว์มันก็ลำบาก เราก็ไม่ได้คิด มาคิดเอาทีหลัง แต่ก็ยังอยู่บนความสะดวกของตัวเองก่อนทั้งนั้น ซึ่งผมไม่ค่อยเห็นด้วย”⁸

ภาพที่ 5 จุลพร นันทพานิช

ที่มา: admin [นามแฝง], **จุลพร นันทพานิช**, เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.wikalenda.com/%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99/%E0%B8%88%E0%B8%B8%E0%B8%A5%E0%B8%9E%E0%B8%A3-%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%8A-0411462.html>

จากอิทธิพลทางด้านความคิดข้างต้นนี้จึงเกิดเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุด ป่าในเมือง (Forest in a City) ที่มีแนวความคิดที่คล้ายกัน โดยนำเอาความคิดดังกล่าวมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างธรรมชาติกับเมืองซึ่งแตกต่างกัน แต่อยู่ร่วมกันได้อย่างสวยงาม ปลุกป่าด้วยเทคนิควิธีการทางศิลปะ

⁸ iCARE [นามแฝง], **New Heart New World 2 : จุลพร นันทพานิช**, เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=OevcsPkuaps>

4. อิทธิพลทางด้านรูปแบบงานศิลปะที่มีต่อการสร้างสรรค์

เทคนิคสื่อประสมหรือสื่อผสม เป็นผลงานการนำสื่อและกลวิธีหรือเทคนิคมาประกอบกันหลายประเภท เข้าไปรวมกันอยู่ด้วยกันในผลงานศิลปะ เรื่องราวแล้วแต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเฉพาะตน จะเป็นทัศนศิลป์ที่มีรูปแบบ 2 มิติ 3 มิติ ถึงแม้ศิลปินจะแสดงออกด้วยสื่อหลาย ๆ อย่างก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้ว จะมีสื่อหนึ่งเป็นประธาน เป็นโครงสร้างสำคัญในงานนั้น และอื่น ๆ จะเป็นส่วนประกอบ เช่น ในงานชิ้นหนึ่งมีสีและแสงเป็นตัวสำคัญ งานนั้นก็จัดอยู่ในสาขาวิชาจิตรกรรม หรือในงานที่มีลักษณะทางปริมาตรของวัตถุหรือของที่วางเป็นโครงสร้างสำคัญแล้วมีสี แสง เสียง ฯลฯ เป็นส่วนประกอบ ก็เป็นงานในสาขาวิชาประติมากรรม ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่เจตนาของศิลปินและผลที่ได้รับจากงานชิ้นนั้นเป็นสำคัญ แต่ก็อาจมีงานบางชิ้น ซึ่งมีสื่อต่าง ๆ ผสมกันในลักษณะที่ไม่อาจแยกได้ว่าสื่อใดเด่นกว่า และเป็นเจตนาของศิลปิน ที่ให้เป็นไปเช่นนั้นด้วย ก็มักจะเรียกศิลปะชิ้นนั้นว่า ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art)⁹

สื่อผสมในงานศิลปะร่วมสมัยของไทย ในยุคเริ่มต้นและการเติบโตของสื่อผสม การรับรู้ข่าวสารในสังคมสมัยใหม่และการเติบโตของแนวคิดแบบเสรีนิยมในกลุ่มปัญญาชน หรือผู้มีการศึกษา ได้ทำให้เกิดบรรยากาศการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ศิลปินเริ่มคิดค้นสื่อและผสมเทคนิคต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นจุดเริ่มต้นของความเฟื่องฟูของ “สื่อผสม”¹⁰

รูปแบบของศิลปกรรมในแต่ละชนชาตินั้นเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงสภาพ และรูปแบบของสังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง รูปแบบและเนื้อหาของผลงานศิลปกรรมก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยจนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะในแต่ละสมัยของสังคมนั้น ๆ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในยุคเริ่มต้นศิลปะสมัยใหม่ของไทย มีการใช้เนื้อหาข้อมูลจากธรรมชาติเป็นหลัก นำเสนอความงาม ความสัมพันธ์ของรูปทรง ชีวิต บรรยากาศ จากนั้นเริ่มมีการนำรูปแบบศิลปะตะวันตกเข้ามาใช้ในผลงาน ศิลปินเริ่มนำเสนอแนวความคิดของตนเองเข้าไปในผลงาน แสดงลักษณะรูปแบบ เทคนิค วิธีการที่เฉพาะตนมากขึ้น นำผลกระทบจากเรื่องการเมือง เศรษฐกิจและสังคมมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน จนมาถึงการนำเทคนิควิธีการวัสดุที่แปลกใหม่มาใช้ในงานศิลปะเพื่อสื่อเนื้อหาเฉพาะตนของศิลปินที่อิสระมากขึ้นกว่าในอดีต¹¹

⁹ ชลุด นิมเสมอ, **องค์ประกอบของศิลปะ**, (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2534), 4.

¹⁰ สุธี คุณาวิชยานนท์, **จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่: ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่และร่วมสมัย** (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 107-108.

¹¹ รณภพ เตชะวงศ์, **วัสดุและสัญลักษณ์ในจิตรกรรม** (ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552), 74.

การสร้างสรรคผลงานศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทยมีความก้าวหน้าพัฒนาอยู่ตลอดเวลา นับเป็นความหมายที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต การเติบโตทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยีปัจจุบัน เส้นทางเดินของการสร้างสรรค์ศิลปะในปัจจุบันจึงเป็นการสะท้อนแนวคิด ประสบการณ์ จิตวิญญาณ วิสัยทัศน์ของศิลปินเป็นหลักใหญ่ สื่อและอุปกรณ์ เครื่องมือ ในการนำเสนอทางศิลปะ จึงเป็นความหลากหลายรูปแบบกรรมวิธีในการนำเสนอ ผลสรุปของภาพรวมในผลงานสร้างสรรค์ก็เป็นที่ยอมรับได้ว่าเป็นรูปลักษณะที่เป็นสื่อสัญลักษณ์ของยุคสมัยปัจจุบัน¹²

จากการศึกษารูปแบบงานศิลปะสื่อผสม ซึ่งเป็นแนวงานที่น่าสนใจ ทั้งรูปแบบ วิธีการที่เป็นการนำเอาเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ผสมผสานจนเกิดเป็นงานสร้างสรรค์ขึ้น มีความหลากหลายทางด้านเทคนิควิธีการ และในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ข้าพเจ้าก็นำเอาศิลปะสื่อผสมมาใช้ในสื่อความหมายทางศิลปะ โดยนำตู้ไฟ หรือ Light Box Display สร้างมิติด้วยโมเดลรูปเมืองที่ประกอบไปด้วยตึกรามบ้านช่อง และใช้แสงไฟที่เคลื่อนไหวประกอบบรรยากาศทั้งกลางวันและกลางคืน และผสมผสานเทคนิคจิตรกรรมไทยลายก้ำมะลอ มาใช้ในการสร้างสรรค์ภาพต้นไม้ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยมาประยุกต์เข้าด้วยกัน

ภาพที่ 6 ผลงานศิลปะสื่อผสม ของ กมล ทศนาญชลี

ที่มา: alasant. ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art). เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก <https://alasant.wordpress.com/page/5/>

¹² ปรีชา เกาทอง, *สุนทรียภาพแห่งวัตถุ* (กรุงเทพฯ: พิฆเนศพริ้งตึงเซ็นเตอร์), อ้างถึงใน *รณภพ เตชะวงศ์, วัสดุและสัญลักษณ์ในจิตรกรรม* (ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552), 67.

ภาพที่ 7 ภายในห้องสีดำ ของ ทรงชัย บัวชุม
ที่มา: ASEAN WAY EXHIBITION, เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก
http://www.finearts.su.ac.th/aseanway/asean_gallery/5

5. ต้นไม้ในลายรดน้ำและลายกำมะลอ

ต้นไม้ เป็นสิ่งมีชีวิตที่เกิดมาเพื่อให้ให้ทั้งอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เรียกได้ว่าเป็นพื้นฐานปัจจัยสี่ที่สำคัญยิ่งในชีวิตของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายในโลกเลยทีเดียว หากมนุษย์ช่วยกันดูแลรักษา ปลูกเลี้ยง ขยายพันธุ์ให้กับต้นไม้ ยิ่งมากเท่าไร ยิ่งเป็นประโยชน์มากขึ้นเป็นเงาตามตัวต่อมนุษย์เอง แต่ในยุคศิวิไลซ์นี้ กลับเป็นยุคที่ทำลายล้างต้นไม้กันมากที่สุด แทบเรียกได้ว่าเป็นยุคบรบลัยเลยก็ว่าได้ เมื่อเรายิ่งทำลายธรรมชาติ ธรรมชาติก็ทำลายเราเช่นกัน ที่กล่าวมานี้เพื่อกระตุ้นเตือนให้รักธรรมชาติให้มาก หากกล่าวถึงศิลปินผู้รักธรรมชาติ มักเขียนภาพธรรมชาติในจินตนาการได้อย่างงดงาม ภาพพรรณไม้รักครีမ်ให้ความรู้สึกเย็นใจ แม้เพียงเป็นภาพเขียนประกอบอาคารแต่ก็ทำให้จิตใจผู้ที่ชมภาพได้สัมผัสกับความรู้สึก เย็น ได้อย่างประหลาด การเขียนภาพต้นไม้มีทั่วทุกแห่งหนไม่ว่าชาติใด ภาษาใด แต่ทว่า การเขียนต้นไม้อย่างมีเอกลักษณ์ชัดเจนมีไม่กี่แห่งในโลกนี้ ชาตีสยามเราก็มีการเขียนลงบนลายตุ้ลานทองในสมัยอยุธยา ซึ่งศิลปะชั้นเลิศสร้างขึ้นในสมัยนั้น¹³

ต้นไม้ในงานศิลปะไทยถือว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของงานจิตรกรรมไทย มีการแสดงความเคลื่อนไหวไปมาประดุจดั่งมีชีวิตจริง ลักษณะการยกเยื้อง หักเห ของกิ่งไม้หรือร่องรอยที่เป็นผิว

¹³ เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล, เส้นสายลายไทย ชุด ต้นไม้ลายไทย (กรุงเทพฯ: เศรษฐศิลป์, 2551), 3.

เปลือกเป็นบั้ง เป็นบากล้วนแล้วแต่ให้ความรู้สึกถึงอายุขัยที่ยาวนานของต้นไม้ นั่น ๆ ไม้พุ่มที่อายุน้อย ลำต้นมักไม่มีร่องรอยหรืออาจเป็นเพียงกิ่งก้านเพรียวชะลูด ใบดกกระดกดูเด่นเป็นพุ่มสวย การเกาะเกาะลัดเลี้ยวไปตามร่องรูของหลืบหิน หรือการทอดลำค้ำต้นไปตามภูมิประเทศ ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยภูมิปัญญาของช่างที่ต้องศึกษาความเป็นจริงของสรรพสิ่งอย่างละเอียดแล้วจึงสร้างสรรค์เป็นผลงานที่วิจิตรได้อย่างบรรจง และดูมีชีวิตชีวา เฉกเช่นในต้นไม้ในงานศิลปะลายรดน้ำและลายกำมะลอ

งานศิลปะลายรดน้ำเป็นหนึ่งในงานช่างสิบหมู่ประเภทช่างรัก และเป็นงานศิลปะไทยโบราณที่มีเอกลักษณ์ คือ เป็นภาพที่ใช้สีแค่สองสี ได้แก่ สีทองของทองคำและสีดำของยางรัก สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานได้อธิบายว่า “ลายรดน้ำ คือ งานจิตรกรรมไทยแขนงหนึ่งได้รับช่วงถ่ายทอดความรู้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นวิธีการที่ช่างเขียนไทยได้คิดทำไว้ช้านานแล้วลายรดน้ำประกอบด้วยการลงรัก เขียนลายด้วยน้ำยาหรดาลและปิดทองรดน้ำ....”

ลายรดน้ำเป็นงานประณีตศิลป์ที่งดงาม ดังที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้กล่าวถึงลายรดน้ำในหนังสือ ตู๋ลายรดน้ำไว้ว่า “บรรดาศิลปประยุกต์ที่คนไทยในสมัยโบราณสร้างขึ้นไว้ มีอยู่ประเภทหนึ่ง (ส่วนมาก) ทำลวดลาย เป็นภาพปิดด้วยบนแผ่นทองคำเปลวบนพื้นรักสีดำ งานศิลปะประเภทนี้มีควมสำคัญมากสำหรับตกแต่งสิ่งของเครื่องใช้ของชาวบ้าน และเครื่องใช้ในพระศาสนา .. งานช่างรักประเภทนี้ เราเรียกว่า “ลายรดน้ำ” (หมายถึงการทำงานสำเร็จในขั้นสุดท้ายด้วยการเอาน้ำรด..) ได้เจริญสูงสุดในสมัยอยุธยา ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๒๒ จนถึงตอนกลางพุทธศตวรรษที่ ๒๓ ..”

น. ณ ปากน้ำ ศิลปินแห่งชาติผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะไทยได้กล่าวถึงลายรดน้ำว่า “ลายรดน้ำปิดทองหรือลายไทยของเราเป็นวิสุทธิศิลป์ประเภทหนึ่ง ซึ่งสำแดงออกด้วยน้ำหนักของไฟ และเส้นอันงามแสดงอารมณ์ ความรู้ต่าง ๆ แม้จะมีเพียงแคสีทองของตัวลายกับสีดำ ” กล่าวได้ว่าความงามของลายรดน้ำเป็นงานศิลปะที่ผสมกันอย่างลงตัวระหว่างงานฝีมือ และเทคนิคการสร้างสรรคงานที่ซับซ้อน กว่าจะได้เป็นงานชิ้นหนึ่งต้องผ่านกระบวนการทำที่มีขั้นตอนละเอียดต้องอาศัยความชำนาญ และประสบการณ์ของช่างเป็นสำคัญ¹⁴

ส่วนใหญ่เราจะพบบงานลายรดน้ำเขียนบนพื้นไม้ที่พบมาก คือ ลายรดน้ำประดับภายนอกของ ตู้พระไตรปิฎก ซึ่งบางครั้งเรียกว่าตู๋ลายทอง หีบไม้ลับแล บานประตู บานหน้าต่าง และที่น่าสนใจคือ ภาพลายรดน้ำขนาดใหญ่ ตกแต่งผนังด้านนอกของอาคารไม้ถือว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของลายรดน้ำ ลักษณะต้นไม้ ใบไม้ และดอกไม้ มักจะเขียนด้วยลายเส้นที่บางโค้งอ่อนและปลายแหลมเรียว บางต้นก็คดโค้งไปมา จะเห็นได้จากภาพธรรมชาติที่แสดงการวาดต้นไม้ที่ผลิบาน ผลิดอกออกผลผสมผสานกับสรรพสัตว์ทั้งหลายในท่าอิริยาบถต่าง ๆ ทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น

¹⁴ อภิวันท์ อดุลยพิเชษฐ, ลายรดน้ำ, (กรุงเทพฯ: ทวีวัฒนาการพิมพ์, 2555), 12.

ส่วนศิลปะลายก้ำมะลอ คำว่าก้ำมะลอ ตามพจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวไว้ว่า “งานจุลศิลป์ที่ทำอย่างกระบวนจีน งานก้ำมะลอนี้มีทั้งภาพและลาย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าฯ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงสันนิษฐานว่าช่างจีนนำเข้ามาเขียนของเงินที่ทำในเมืองไทยแล้วไทยบางคนเห็นว่างามเพราะมีสีต่างๆ จึงนำของไทยที่เขียนลายรดน้ำไปให้เขียนบ้างและเรียกว่า ลายก้ำมะลอ”¹⁵

งานศิลปะลายก้ำมะลอ เริ่มทำกันมาตั้งแต่ครั้งปลายสมัยอยุธยาเป็นราชธานี โดยได้รับเอาอิทธิพลจากภาพเขียนจิตรกรรมของช่างชาวจีนที่เขียนประดับตกแต่งสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ของคหบดีจีน คนไทยเห็นสีสันและความงามแปลกตาเลยนำมาทำบ้าง โดยนำเอาตัวภาพที่เป็นอุดมคติแบบไทยทั้งท่าทางและลวดลายกระหนกแบบไทย เช่น ตัวภาพกษัตริย์ กษัตริย์ นรสีห์ ลวดลายกนกเปลวหางกษัตริย์ เป็นต้น มาผสมผสานกับตัวภาพและลวดลายประดิษฐ์ตามแบบอย่างจีน เช่น ตัวภาพเซียงกงยืนบนสิงโตจีน ลายดอกโบตั๋น ดอกพุดตานจีน กอบัว และลวดลายธรรมชาติ ภูเขา ต้นไม้ต่าง ๆ เป็นต้น¹⁶

สิ่งเหล่านี้สามารถบ่งบอกถึงชาติพันธุ์ บอกถึงภูมิปัญญาระดับชาติ สำแดงความเป็นชาติที่เจริญแล้ว ที่ไม่น้อยหน้าแก่ชาติอารยะอื่น ๆ นอกจากจะสื่อถึงความเจริญแล้ว ยังเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่นำไปสู่การศึกษาเรื่องชนบประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งงามของบรรพบุรุษ เป็นความภูมิใจของคนในยุคต่อ ๆ มาได้เป็นอย่างดี

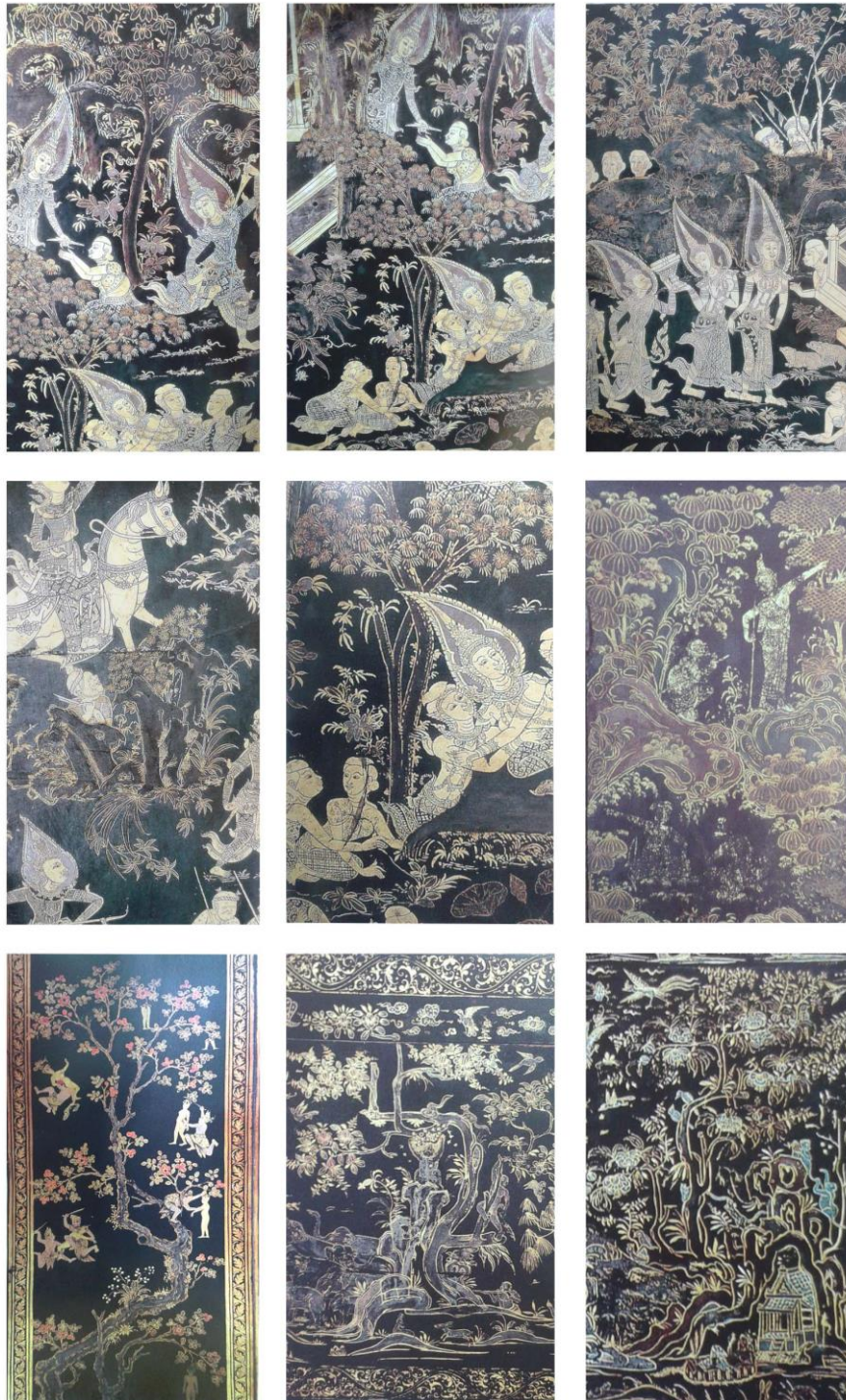
¹⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อักษร ก (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2526), อ้างถึงใน สนั่น รัตนะ, ตำราศิลปะไทย ชุด ศิลปะลายก้ำมะลอ, (กรุงเทพฯ: สีปพระภา, 2549), 13.

¹⁶ สนั่น รัตนะ, ตำราศิลปะไทย ชุด ศิลปะลายก้ำมะลอ, (กรุงเทพฯ: สีปพระภา, 2549),

ภาพที่ 8 ต้นไม้ในงานศิลปะลายรดน้ำ

ที่มา: อภิวันท์ อุดลยพิเชษฐ์, ลายรดน้ำ, (กรุงเทพฯ: ทวีวัฒนาการพิมพ์, 2555)

ภาพที่ 9 ต้นไม้ในงานศิลปะลายกำมะลอ

ที่มา: สนั่น รัตนะ, ตำราศิลปะไทย ชุด ศิลปะลายกำมะลอ, (กรุงเทพฯ: สิปประภา, 2549)

6. ศิลปินที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจ ได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปินที่มีเนื้อหา แนวความคิด ตลอดจนเทคนิควิธีการที่สอดคล้องกับการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ซึ่งศิลปินที่ทำการศึกษาค้นคว้ามี 2 ท่าน ดังนี้

1. Yang Yongliang

Yang Yongliang ศิลปินชาวจีน อาศัยที่เมืองเซียงไฮ้ ผลงานส่วนใหญ่เป็นเทคนิคสื่อผสม เป็นการนำเอาภาพถ่ายจำนวนมากมาปะติดปะต่อกันจนเกิดเป็นภาพ ผลงานมักจะสะท้อนเกี่ยวกับสังคมเมืองในปัจจุบันที่กำลังแพร่กระจายทั้งตัวเมืองและอุตสาหกรรม ผ่านมุมมองรูปแบบของภาพทิวทัศน์ ซึ่งถือว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของคนจีน ที่ชอบเขียนภาพทิวทัศน์ที่มีเทือกเขา ลำธาร ต้นไม้ สถาปัตยกรรมแบบจีน ด้วยตัวศิลปินเองก็ชื่นชอบในศิลปะแบบดั้งเดิมจึงได้นำรูปแบบของภาพทิวทัศน์แบบดั้งเดิมมาถ่ายทอดผ่านเทคนิควิธีการสมัยใหม่ พร้อมนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสะท้อนความเป็นจริงเปรียบเทียบให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมสังคม ที่มีแต่อาคารคอนกรีตหนาแน่น เครื่องก่อสร้าง เสาไฟฟ้า หมอกจางของเสียที่ปนเปื้อนในเมืองมาแทนที่ภาพธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นทางสำหรับกวีโบราณเพื่อค้นหาความสงบภายใน แต่ครั้งนี้ศิลปินก็ได้ฝากแง่คิดให้กลับคนรุ่นใหม่ได้ดูเช่นกัน

ภาพที่ 10 Sleepless Wonderland, Lightbox

ที่มา: Christopher Jobson on February, **The Silent City: Digitally Assembled Futuristic Megalopolises by Yang Yongliang**, เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2559, เข้าได้จาก <http://www.thisiscolossal.com/2013/02/yang-yongliang-silent-city/>

ภาพที่ 11 Full Moon, Lightbox

ที่มา: Christopher Jobson on February, **The Silent City: Digitally Assembled Futuristic Megalopolises by Yang Yongliang**, เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2559, เข้าได้จาก <http://www.thisiscolossal.com/2013/02/yang-yongliang-silent-city/>

ภาพที่ 12 Snake and Grenade, Lightbox

ที่มา: Christopher Jobson on February, **The Silent City: Digitally Assembled Futuristic Megalopolises by Yang Yongliang**, เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2559, เข้าได้จาก <http://www.thisiscolossal.com/2013/02/yang-yongliang-silent-city/>

ภาพที่ 13 Wolf and Landmines, Lightbox

ที่มา: Christopher Jobson on February, **The Silent City: Digitally Assembled Futuristic Megalopolises by Yang Yongliang**, เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2559, เข้าได้จาก <http://www.thisiscolossal.com/2013/02/yang-yongliang-silent-city/>

2. Shane Salzwedel

Shane Salzwedel เป็นศิลปินแคลิฟอร์เนีย สร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคสื่อผสม ซึ่งเนื้อหามักจะเกี่ยวกับโครงสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นร่วมกับธรรมชาติ ได้รับแรงบันดาลใจมาจากภาพเก่า ๆ ในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม และจากการถ่ายภาพแบบดาแกร์โรไทป์ เป็นการถ่ายบนแผ่นโลหะ แล้วเคลือบด้วยน้ำยา เมื่อแผ่นโลหะดังกล่าวทำปฏิกิริยากับแสง ภาพที่เกิดจากกล้องระบบนี้จะเป็นภาพซ้ำเป็นขวา ขวาเป็นซ้ายเหมือนภาพที่เกิดบนกระจกเงา เทคนิคของศิลปินมีการพัฒนาตลอดเวลา แต่ในสาระสำคัญกระบวนการ คือ การวาดภาพบนกระดาษเป็นชั้น ๆ แล้วเคลือบสุดท้ายด้วยเรซิน ซึ่งแต่ละชั้นก็จะมีเทคนิควิธีการที่แตกต่างกัน เช่น ใช้แผ่นฟิล์มโพลีเอสเตอร์, แผ่นฟิล์ม Duralar และอะซิเตท แล้วยังมีบางชั้นเทคนิคการใช้แกรไฟต์ ดินสอสีหรือถ่านชาร์โคล บางครั้งการเพิ่มสีน้ำหรือเทปกาวสี ซึ่งแต่ละชั้นก็สร้างความรู้สึกของความลึกที่ถูกปิดผนึกสุดท้ายกับเรซิน

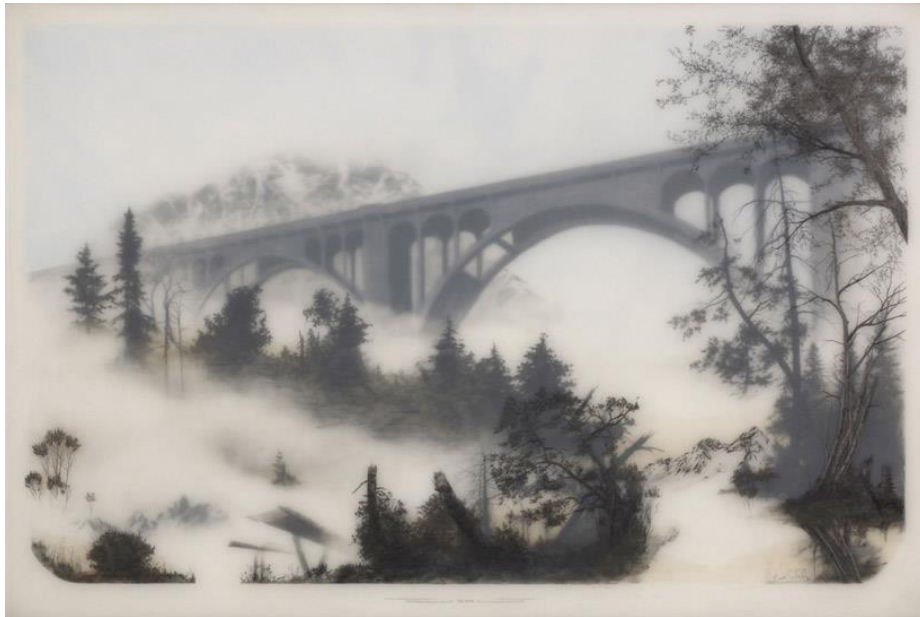

ภาพที่ 14 Held Up

ที่มา: Ian Rogers, **Brooks Shane Salzwedel**, เข้าเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2559,

เข้าได้จาก <http://www.greynotgrey.com/blog/2014/01/16/brooks-shane-salzwedel/>

ภาพที่ 15 the Pass. Graphite, tape, mylar & resin on panel

ที่มา: Ian Rogers, **Brooks Shane Salzwedel**, เข้าเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2559,

เข้าได้จาก <http://www.greynotgrey.com/blog/2014/01/16/brooks-shane-salzwedel/>

ภาพที่ 16 the artist cures the resin of 'the mountain'

ที่มา: **brooks shane salzwedel: new work / interview**, เข้าเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2559,

เข้าได้จาก <http://www.designboom.com/art/brooks-shane-salzwedel-new-work-interview/>

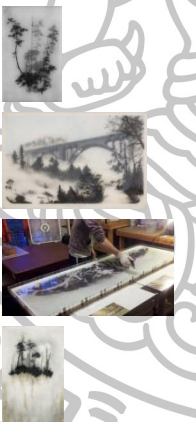

ภาพที่ 17 Reflection

ที่มา: Ian Rogers, **Brooks Shane Salzwedel**, เข้าเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2559,

เข้าได้จาก <http://www.greynotgrey.com/blog/2014/01/16/brooks-shane-salzwedel/>

ตารางที่ 1 วิเคราะห์อิทธิพลผลงานของศิลปินที่ได้จากรูปแบบการสร้างสรรคและรูปแบบทางแนวคิด

ชื่อศิลปิน	ผลงาน	อิทธิพลทางแนวคิด	อิทธิพลทางด้านรูปแบบ	ผลงานวิทยานิพนธ์ที่สร้างสรรค์
1. Yang Yongliang		สังคมเมืองในปัจจุบันที่กำลังแพร่กระจายทั้งตัวเมืองและอุตสาหกรรม	เทคนิคสื่อผสมเป็นการนำเอาภาพถ่ายจำนวนมากมาปะติดปะต่อกันจนเกิดเป็นภาพทิวทัศน์แบบดั้งเดิมมาถ่ายทอดผ่านเทคนิควิธีการสมัยใหม่	นำแนวความคิดและรูปแบบของการสร้างสรรค์มาเป็นสื่อในการแสดงออก
2. Shane Salzwedel		เกี่ยวกับโครงสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นกับธรรมชาติ	เทคนิคสื่อผสมเป็นการนำภาพวาดมาซ้อนกันเป็นชั้น ๆ แล้วเคลือบด้วยเรซิน	นำรูปแบบการซ้อนกันของรูปภาพมาเป็นแนวการพัฒนาผลงาน

บทที่ 3

กำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้นำเอารูปแบบของงานทัศนศิลป์สื่อผสมมาแสดงออกโดยใช้ตู้ไฟ หรือ Light Box Display สร้างมิติด้วยรูปเมืองที่ประกอบไปด้วยตึกรามบ้านช่อง และใช้แสงไฟที่เคลื่อนไหวประกอบบรรยากาศทั้งกลางวันและกลางคืน ผสมผสานกับเทคนิคจิตรกรรมไทยลายก้ำมะลอ มาใช้ในการสร้างสรรค์ภาพต้นไม้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยมาประยุกต์เข้าด้วยกันเสนอเป็นผลงานศิลปะ โดยมีกระบวนการการศึกษาและวิธีการสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล
  - 1.1 ข้อมูลทางตรง
  - 1.2 ข้อมูลทางอ้อม
  - 1.3 ข้อมูลภาคสนาม
2. ขั้นตอนการประมวลความคิด
  - 2.1 แนวความคิด
  - 2.2 รูปแบบ
  - 2.3 เทคนิค
3. ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง (Sketch)
4. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
  - 4.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์
  - 4.2 การขยายภาพร่าง
  - 4.3 การสร้างภาพผลงาน
    - 4.3.1 การสร้างภาพด้วยเทคนิคการพิมพ์สติ๊กเกอร์
    - 4.3.2 การสร้างภาพด้วยเทคนิคการไค้ทสติ๊กเกอร์
    - 4.3.3 การสร้างภาพด้วยเทคนิคลายก้ำมะลอ
    - 4.3.4 การทำตู้ไฟ
    - 4.3.5 การประกอบผลงาน
  - 4.4 การวิเคราะห์ผลงาน

5. ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

5.1 เส้น (Line)

5.2 รูปทรง (Form)

5.3 สี (Color)

5.4 น้ำหนัก (Tone)

5.5 ที่ว่าง (Space)

1. ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเป็นส่วนความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ เพราะนอกจากแรงบันดาลใจ จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัวแล้ว ยังต้องมีการบันทึกรายละเอียดในด้านข้อมูลที่จะช่วยเพิ่มความรู้ความเข้าใจในผลงานการสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยแบ่งการค้นคว้าข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 ข้อมูลทางตรง

เป็นข้อมูลที่ข้าพเจ้าได้พบเจอในชีวิตประจำวัน เป็นประสบการณ์โดยตรงที่ได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมของสังคมเมือง เมืองที่เต็มไปด้วยผู้คนมากมายหลากหลายเชื้อชาติ เมืองที่ทุกคนต่างใช้ชีวิตตามวิถีทางของตัวเอง เมืองที่เต็มไปด้วยสิ่งปลูกสร้างมากมายทั้งใหม่และเก่า ซึ่งกลายเป็นภาพลักษณ์ทางกายภาพของเมืองกรุงเทพมหานครไป จากข้อมูลทางตรงนี้ทำให้เกิดเป็นแรงบันดาลใจเริ่มต้นในการนำสิ่งใกล้ตัวมาแสดงออกทางศิลปะ ซึ่งง่ายต่อการเข้าใจและเข้าถึง

1.2 ข้อมูลทางอ้อม

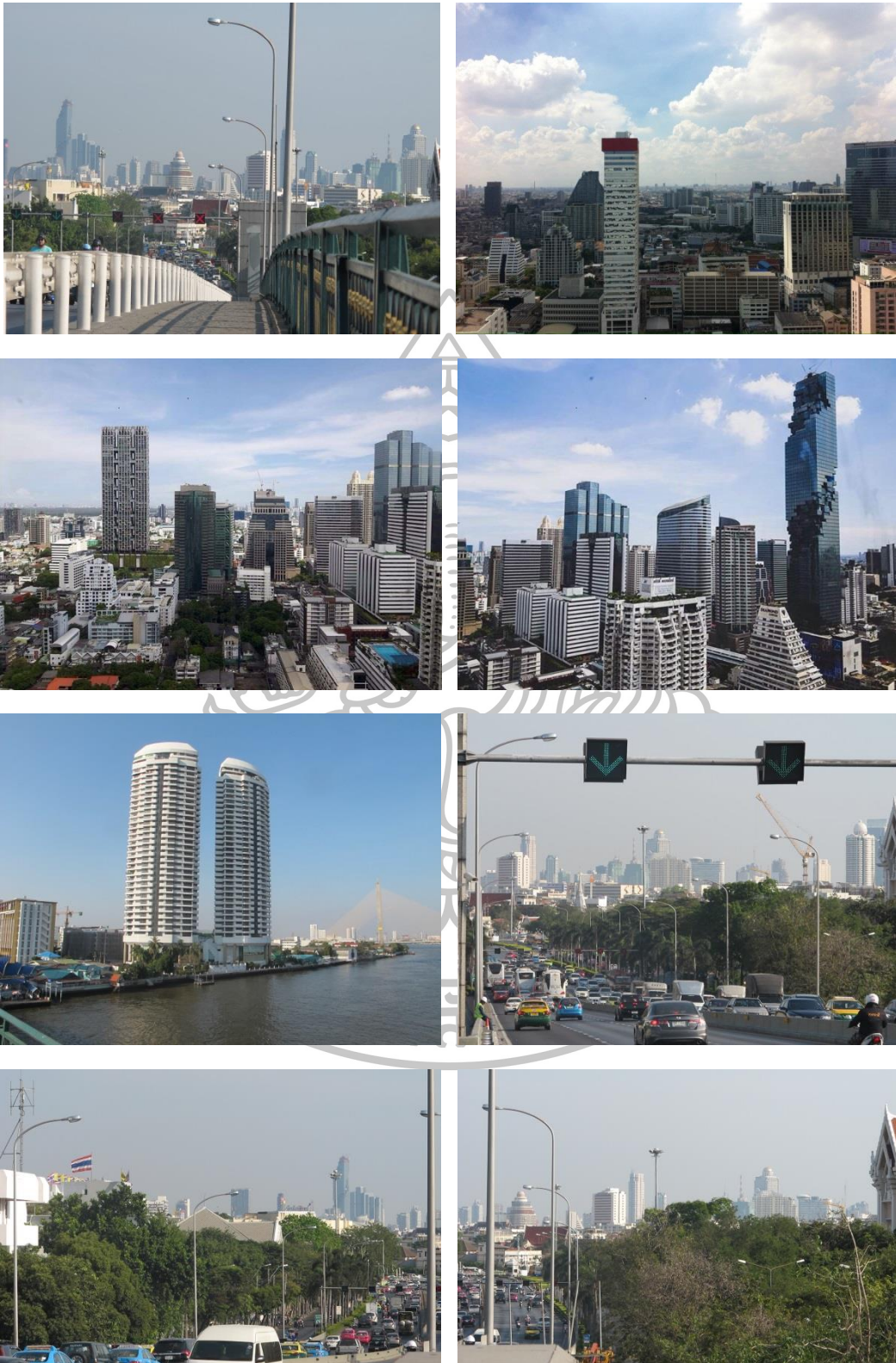
เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร วารสาร งานวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ โดยการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิทัศน์ของเมืองกรุงเทพมหานคร และศึกษาระบบการและเทคนิควิธีการของลายก้ำมะลอของครูช่างที่ปรากฏอยู่ตามตู้พระธรรมบานประตู หน้าต่าง ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนนำไปปฏิบัติจริง ข้อมูลเหล่านี้เป็นการเพิ่มเติมข้อเท็จจริงให้ได้ตามที่ต้องการจึงจำเป็นต้องศึกษา ข้อมูลทางอ้อมก็นับเป็นสิ่งสำคัญอีกข้อมูลหนึ่งในการศึกษาลักษณะขั้นต้นของการดำเนินงาน

1.3 ข้อมูลภาคสนาม

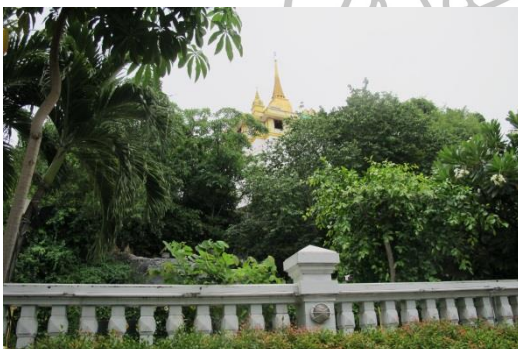
เป็นเก็บข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาจากสถานที่จริง โดยวิธีการเก็บบันทึกข้อมูลภาพถ่าย ป่า ภาพถ่ายภูมิทัศน์เมืองตามสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ เพื่อให้เข้าใจและเข้าถึงความเป็นจริง พร้อมกับซึมซับบรรยากาศสถานที่จริงก่อนจะนำมาสร้างสรรค์

ภาพที่ 18 ข้อมูลภาคสนาม

ภาพที่ 19 ข้อมูลภาคสนาม

ภาพที่ 20 ข้อมูลภาคสนาม

ภาพที่ 21 ข้อมูลภาคสนาม

ภาพที่ 22 ข้อมูลภาคสนาม

2. ขั้นตอนการประมวลความคิด

เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาเป็นการประมวลความคิด เพื่อหาแนวความคิด รูปแบบ และเทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งประมวลความคิดได้ ดังนี้

2.1 แนวความคิด

ป่าในเมือง เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับป่าธรรมชาติในสภาพแวดล้อมเมืองในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งวิถีการดำรงชีวิต วิถีความเป็นเมืองที่เจริญก้าวหน้าทางวัตถุ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ได้เข้ามา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติลดน้อยลงไป ดังนั้นในสภาวะสังคมเมืองในปัจจุบันควรที่จะรักษาสมดุลของสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยการปรับให้ทั้งสองสิ่งนี้อยู่ร่วมกันได้ ด้วยการพึ่งพิงกัน “ธรรมชาติพึ่งสิ่งก่อสร้าง สิ่งก่อสร้างพึ่งธรรมชาติ” ต้องอยู่กับธรรมชาติไม่ใช่ทำลายธรรมชาติ ทุกอย่างสามารถอยู่ร่วมกันได้ ทั้งที่มีแตกต่างกัน ข้าพเจ้าจึงศึกษาลักษณะเมือง ธรรมชาติ ป่าไม้ และพรรณไม้ต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำสิ่งเหล่านั้นมาสร้างสรรค์เป็นผลงานวิทยานิพนธ์

2.2 รูปแบบ

เป็นงานทัศนศิลป์สื่อผสม โดยใช้รูปแบบของตู้ไฟ หรือ Light Box Display มานำเสนอลักษณะของภูมิทัศน์ของเมืองกรุงเทพมหานครกับภูมิทัศน์ของป่า เป็นสื่อใหม่ในการสร้างสรรค์ ซึ่งสัมพันธ์กับแนวความคิดที่ต้องการสื่อให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างป่ากับเมืองที่แตกต่างกัน เมืองที่เต็มไปด้วยความเจริญแทนค่าด้วยรูปแบบงานที่เป็นสื่อใหม่ ส่วนป่าสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วแสดงออกโดยการนำเอารูปแบบจิตรกรรมไทยแบบโบราณมาแสดงออก ซึ่งร่วมกันแล้วสองอย่างนี้สามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยการสลายความเป็นจริงของรูปที่นำมาแสดงออกให้เหลือเพียงแค่รูปร่าง แต่ยังคงให้อารมณ์ความรู้สึกถึงความเป็นจริงของป่าและเมือง

2.3 เทคนิค

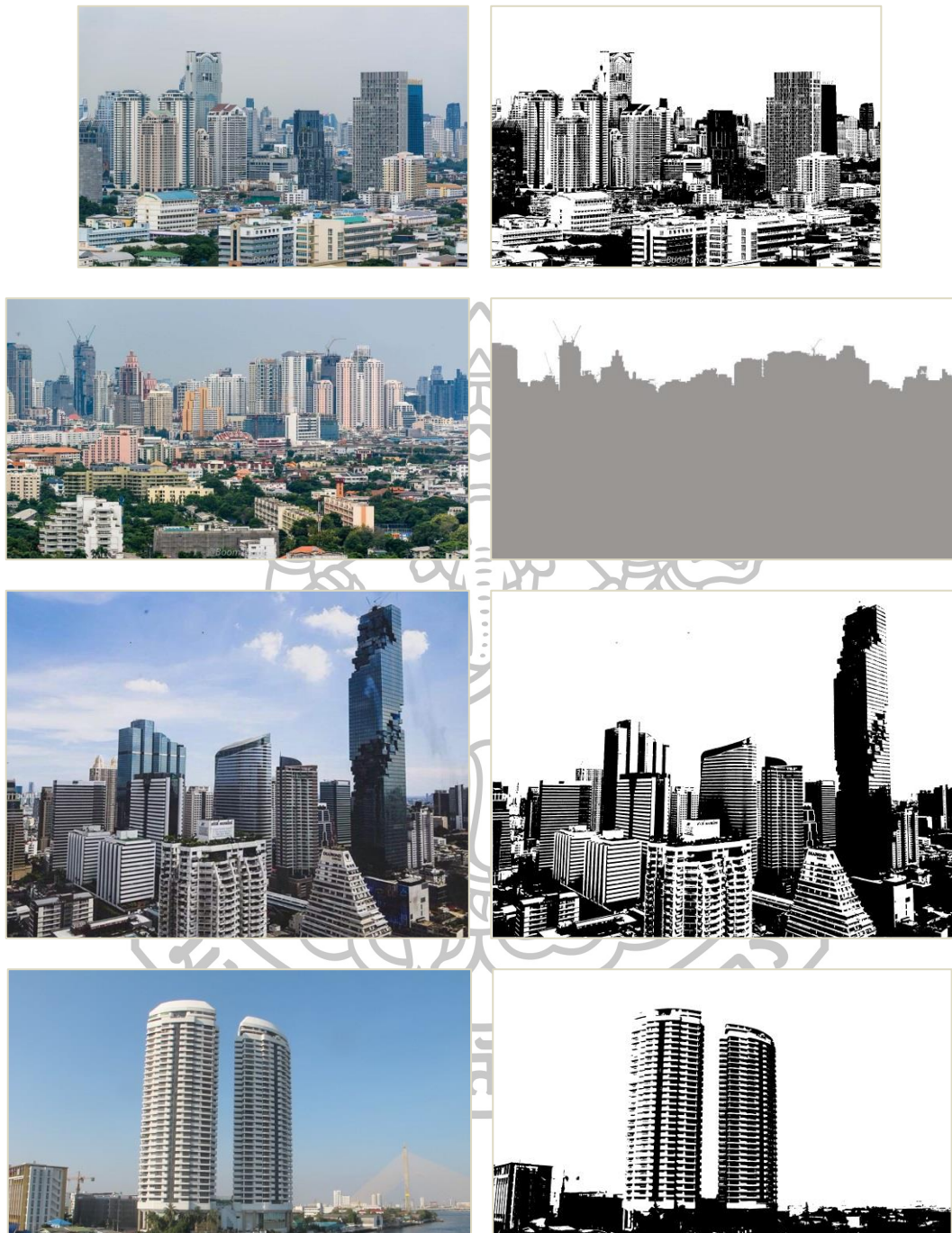
ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ได้ถ่ายทอดแนวความคิด เนื้อหาและเรื่องราว ตลอดจนรูปแบบของผลงาน โดยใช้เทคนิคการตัดต่อทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พิมพ์สติ๊กเกอร์และไดคัทสติ๊กเกอร์ ซึ่งเป็นสื่อเทคนิคสมัยใหม่ผสมผสานกับเทคนิคช่างโบราณอย่างงานลายกำมะลอ

3. ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง (Sketch)

เมื่อประมวลความคิดและขั้นตอนคร่าว ๆ ดำเนินการสร้างภาพร่างทั้งร่างด้วยมือและตัดต่อในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดรูปแบบองค์ประกอบก่อนนำไปตัดต่อ จากนั้นนำภาพถ่ายที่ได้จากการภาคสนามมาตัดต่อปรับสีให้เป็นโทนขาว เทา ดำ แล้วนำภาพที่ได้มาจัดวางทับซ้อนตามชั้นที่ต้องการ พอได้ภาพร่างที่สมบูรณ์พร้อมส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาแบบร่างเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาไปสู่ผลงานต่อไป

ภาพที่ 23 ภาพร่างลายเส้น (Sketch)

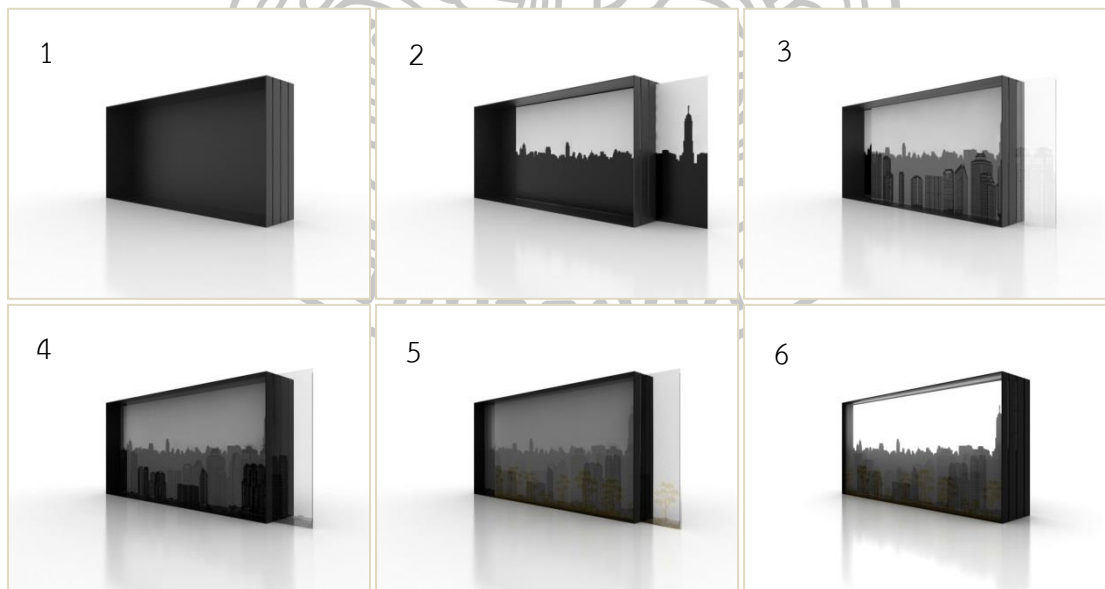
ภาพที่ 24 การตัดต่อภาพร่างในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 25 ขั้นตอนการสร้างภาพร่างในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 26 ขั้นตอนการสร้างภาพร่างในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 27 ภาพร่างการประกอบงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 29 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เขียนลายต้นไม้

ภาพที่ 30 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียนแบบและได้คัทสติกเกอร์

4.2 การขยายภาพร่าง

เมื่อได้ภาพร่างความคิดที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาโดยการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ซึ่งผลงานแต่ละชิ้นจะมีการวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบโครงสร้างไปตามแนวความคิด โดยนำภาพร่างที่ไปขยายในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามสัดส่วนที่วางไว้ หรือใช้การขยายภาพร่างด้วยมือ ก่อนนำไปสร้างสรรค์ในขั้นตอนต่อไป

4.3 การสร้างภาพผลงาน

4.3.1 การสร้างภาพด้วยเทคนิคการพิมพ์สติ๊กเกอร์ หลังจากได้ภาพร่างที่สมบูรณ์แล้ว นำภาพร่างขยายโดยการพิมพ์สติ๊กเกอร์บนแผ่นอะคริลิก

ภาพที่ 31 การสร้างภาพด้วยเทคนิคการพิมพ์สติ๊กเกอร์บนแผ่นอะคริลิก

4.3.2 การสร้างภาพด้วยเทคนิคการได้คัทสติกเกอร์ นอกจากการพิมพ์สติกเกอร์แล้ว ยังมีอีกเทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ คือ การได้คัทสติกเกอร์ โดยการร่างแบบตามขนาดสัดส่วน ก่อนทำการได้คัทสติกเกอร์โดยนำส่วนที่ไม่ต้องการออก พอได้คัทเสร็จก็ลอกสติกเกอร์มาแปะบนแผ่นอะคริลิก

ภาพที่ 32 การสร้างภาพด้วยการได้คัทสติกเกอร์

4.3.3 การสร้างภาพด้วยเทคนิคกำมะลอ เป็นการเขียนลวดลาย รูปภาพต้นไม้ โดยแสดงเส้นล้อมเป็นขอบรูปภาพหรือเป็นลายเส้นสีทอง สีดำ เขียนบนแผ่นอะคริลิก ในการสร้างสรรค์เทคนิคขั้นตอนนี้มีวิธีการเขียนหลากหลายรูปแบบ เช่น การเขียนลายทองรดน้ำ โดยมีขั้นตอนพอสังเขป ดังนี้

4.3.3.1 ขั้นแรกเตรียมพื้นโดยนำดินสอพองผสมน้ำแล้วนำมาฉาบให้ทั่วแผ่นอะคริลิก แล้วเซ็ดออกไปเรื่อย ๆ จนกว่าดินสอพองจะหลุดออกจนหมด เป็นการถูเพื่อลดความมันของแผ่นอะคริลิกและง่ายต่อการเขียนลาย

ภาพที่ 33 แผ่นอะคริลิก

ภาพที่ 34 ขั้นตอนการถูดินสอพองผสมน้ำลงบนแผ่นอะคริลิก

4.3.3.2 ขั้นตอนการเตรียมแบบร่าง ขยายแบบร่างให้เท่ากับงานจริงพร้อมที่จะเขียนบนแผ่นอะคริลิกที่เตรียมไว้ โดยการปรุกลาย นำเข็มเย็บผ้าใส่แทนไส้ดินสอดัดที่มีขนาดเท่ากับเข็ม จากนั้นก็ปรุแบบ โดยนำเอากระดาษไขเขียนแบบมาวางบนภาพต้นแบบที่รองด้วยแผ่นโฟมเนื้อแน่น แล้วทำการปรุกลายตามแบบร่าง ผลที่ได้จากการปรุแบบคือจุดไข่ปลาเล็ก ๆ ที่เรียงกันเป็นเส้น

4.3.3.3 ขั้นตอนเตรียมน้ำยาหยดตา โดยการนำกากวกระถินผสมกับหยดตาหรือสีโปสเตอร์สีเหลือง ซึ่งปัจจุบันใช้สีโปสเตอร์สีเหลืองแทนหยดตาในการทำน้ำยาหยดตา คนให้เข้ากัน จากนั้นเติมน้ำส้มป่อยคนให้เข้ากันจนน้ำยาหยดตาเป็นเนื้อเดียวกัน ทดลองว่าใช้ได้โดยการเขียนลงบนแผ่นอะคริลิกที่เตรียมไว้ ปล่อยให้แห้ง ถ้าใช้ได้เซ็ดแล้วจะไม่หลุด

ภาพ 35 ส่วนประกอบน้ำยาหยดตา(1) ได้แก่ กาวกระถิน(2) หินหยดตา(3) ผักส้มป่อย(4)

4.3.3.4 ขั้นตอนการเขียนลายด้วยน้ำยาหยดตา บางครั้งก็เขียนลายโดยร่างสด บางครั้งก็เขียนตามลายปรุ โดยเขียนส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ร่างไว้ใส่รายละเอียดให้สมบูรณ์ทั้งภาพ จากนั้นก็ถมพื้นหลังที่ไม่ต้องการให้ติดทอง แล้วตบลูกประคบทั้งงานแล้วเซ็ดออกให้สะอาด

ภาพที่ 36 ขั้นตอนการเขียนลายด้วยน้ำยาหยดตา

ภาพที่ 37 ขั้นตอนการถมพื้นหลัง

4.3.3.5 ขั้นตอนการขีดสีเฟลกซ์ โดยการนำผ้าสาหลูหรือผ้าขาวบาง มาแตะกับ สีเฟลกซ์ และทำการขีดตามแบบร่างที่เขียนไว้ แล้วขีดถอนสีเฟลกซ์ออกให้หมดด้วยผ้าจันผิวของพื้นงานมีความเหนียวเพียงเล็กน้อย

ภาพที่ 38 ขั้นตอนการขีดสีเฟลกซ์

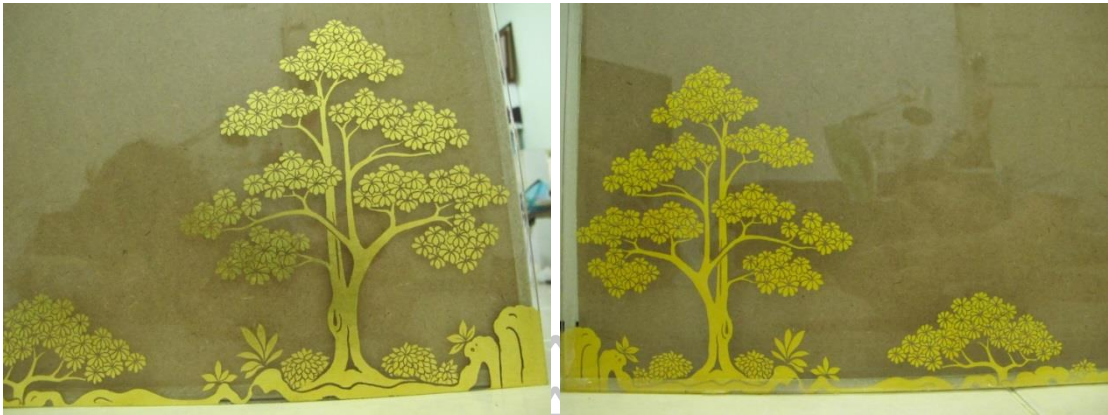
4.3.3.6 จากนั้นทำการปิดทองคำเปลว ทิ้งไว้ 1 วัน นำผลงานมาล้างน้ำให้น้ำยาहरतालที่เขียนไว้หลุดออกจนหมด โดยการราดน้ำลงบนพื้นงานแล้วใช้สำลีลูบเบา ๆ จนสะอาดเรียบร้อยเหลือไว้แต่ลวดลายที่เป็นทอง ถือว่าเสร็จขั้นตอนในการเขียนลายทองรดน้ำ

ภาพที่ 39 การปิดทองคำเปลว

ภาพที่ 40 รายละเอียดการปิดทองคำเปลว

ภาพที่ 41 ภาพรายละเอียดลายทองรดน้ำ

ภาพที่ 42 การเขียนลายทองรดน้ำในผลงานสร้างสรรค์

และยังมีการเขียนลายต้นไม้บนแผ่นอะคริลิคแบบอื่นอีก เช่น การเขียนลายโดยใช้แต่น้ำยาหรรดาลไม่มีการปิดทองรดน้ำ บางต้นเขียนด้วยกาวเดคูพาจปิดทอง กาวเดคูพาจแทนยางมะเดื่อที่คนโบราณใช้กัน บางต้นเขียนด้วยสีอะคริลิคสีดำ และบางต้นใช้ผงทองเขียน ซึ่งแต่ละแบบก็มีหน้าที่และเสน่ห์ที่แตกต่างกันไป แล้วแต่ว่าจะเขียนไว้ส่วนไหนของผลงานสร้างสรรค์

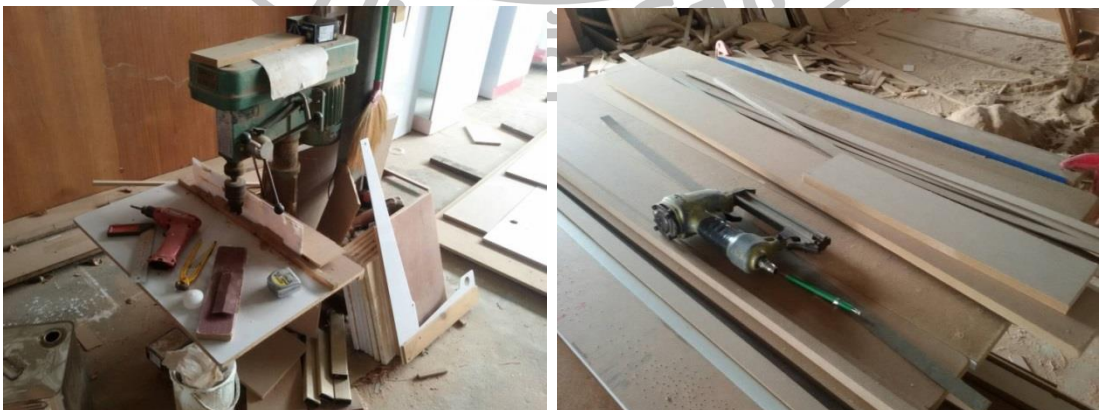

ภาพที่ 43 รายละเอียดการเขียนลายต้นไม้แบบอื่น ๆ

- 1 เขียนลายโดยใช้แต่น้ำยาหรดาลไม่มีการปิดทองรดน้ำ
- 2 เขียนด้วยสีอะคริลิกสีดำ

4.3.4 การทำตู้ไฟ ขยายสัดส่วนตู้ไฟตามแบบร่าง โดยกำหนดขนาดให้ชัดเจนวัดสัดส่วนตามแบบร่างจากนั้นก็ตัดไม้ให้มีลักษณะตามที่ต้องการ ประกอบแต่ด้านให้เข้ากันแล้ววัดระยะห่างระหว่างช่องไฟของการเจาะช่องสำหรับแทรกแผ่นอะคริลิกเจาะสองฝั่งเท่ากัน จากนั้นทาสีให้เรียบร้อย วัดระยะห่างในการติดตั้งระบบไฟและวงจร พร้อมติดตั้งให้เรียบร้อย

ภาพที่ 44 อุปกรณ์ที่ใช้ตัดไม้ทำตู้ไฟ

ภาพที่ 45 การประกอบตู้ไฟแต่ด้านให้เข้ากัน

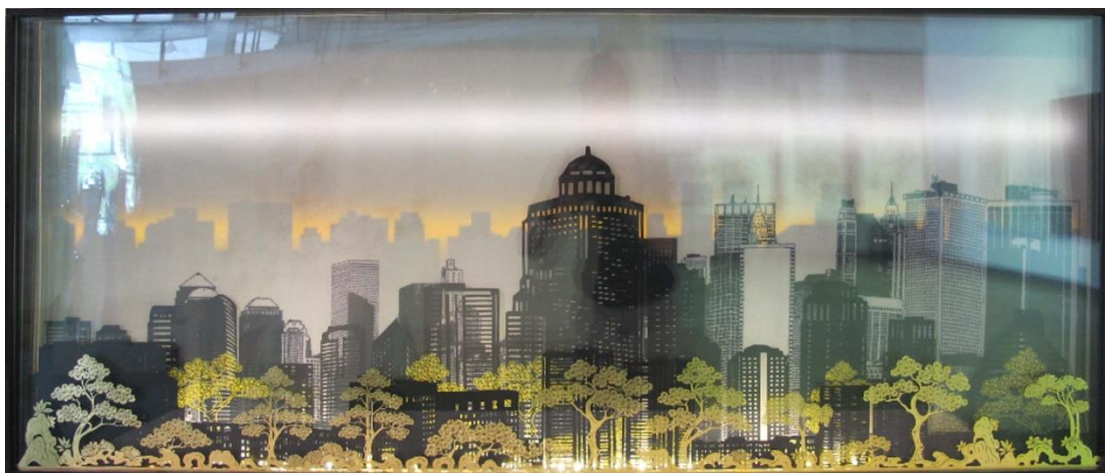

ภาพที่ 46 เจาะช่องด้านข้างสองฝั่งและทาสี

ภาพที่ 47 ติดตั้งระบบไฟและวางจร

4.3.5 การประกอบผลงาน หลังจากติดตั้งระบบไฟและวงจรเสร็จ ถึงขั้นตอนการประกอบผลงาน โดยการนำผลงานที่ได้จากการสร้างภาพบนแผ่นอะคริลิคมารวมเข้ากับตู้ไฟพร้อมเชื่อมระบบไฟและวงจร

ภาพที่ 48 การผลงานที่สมบูรณ์

4.4 การวิเคราะห์ผลงาน

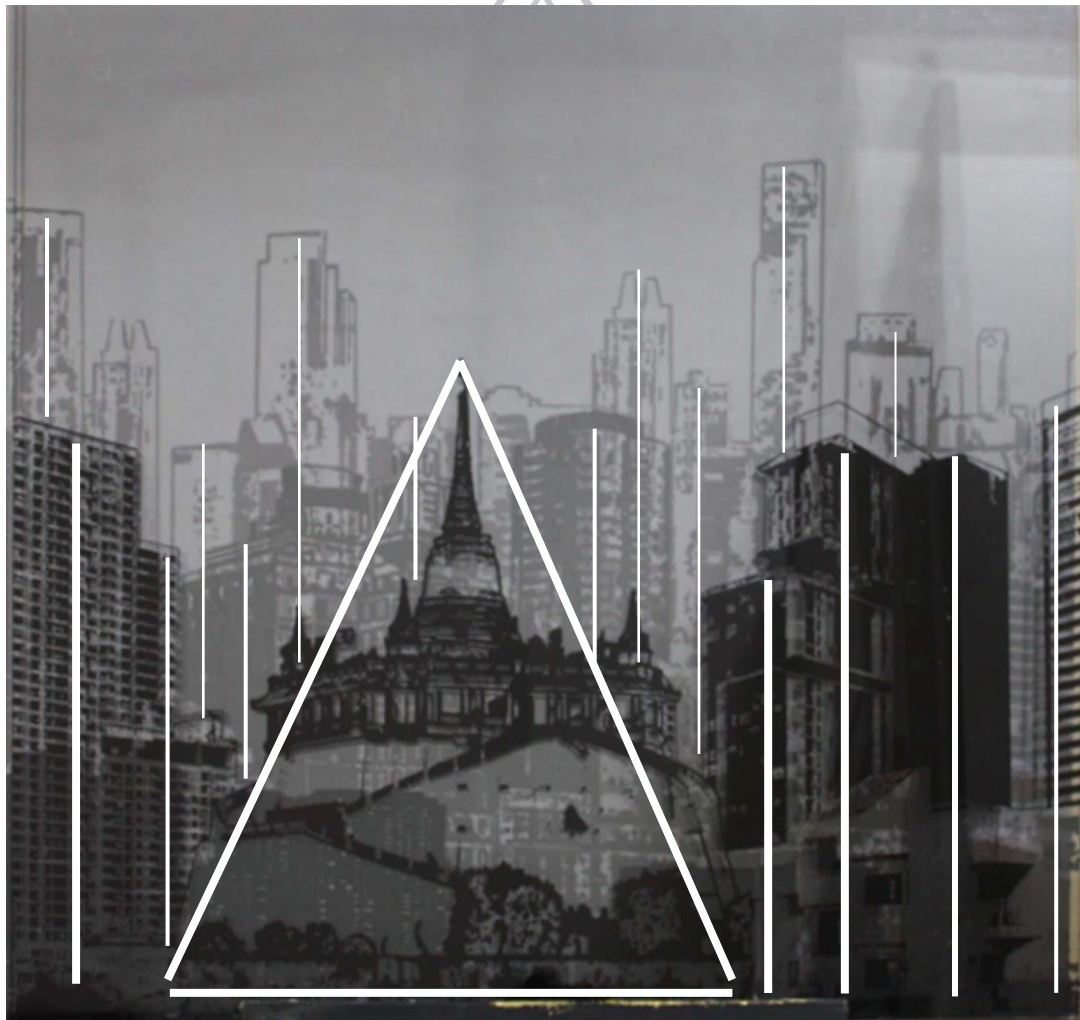
ตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ของผลงานการสร้างสรรค์เป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยหากจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในงาน แล้วนำปัญหาที่เกิดขึ้นไปแก้ไขในขั้นต่อไป เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์และพัฒนาให้สมบูรณ์มากขึ้น

5. ทักษะที่ใช้ในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ป่าในเมือง” เป็นการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับป่าธรรมชาติในสภาพแวดล้อมเมืองในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง เจริญก้าวหน้าทางวัตถุ และสิ่งก่อสร้าง สิ่งเหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติลดน้อยลงไป ดังนั้นจึงศึกษาลักษณะเมือง (กรุงเทพฯ) ธรรมชาติ ป่าไม้ และพรรณไม้ต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานที่สื่อให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน ด้วยการนำหลักการทางทัศนศิลป์มาใช้ในการพัฒนา ศิลปะลาย ตัดทอน เพิ่มเติม ผสมผสานกับความคิด จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกที่สัมผัสรับรู้ได้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ โดยการอาศัยทัศนธาตุในแสดงออก ดังนี้

5.1 เส้น (Line)

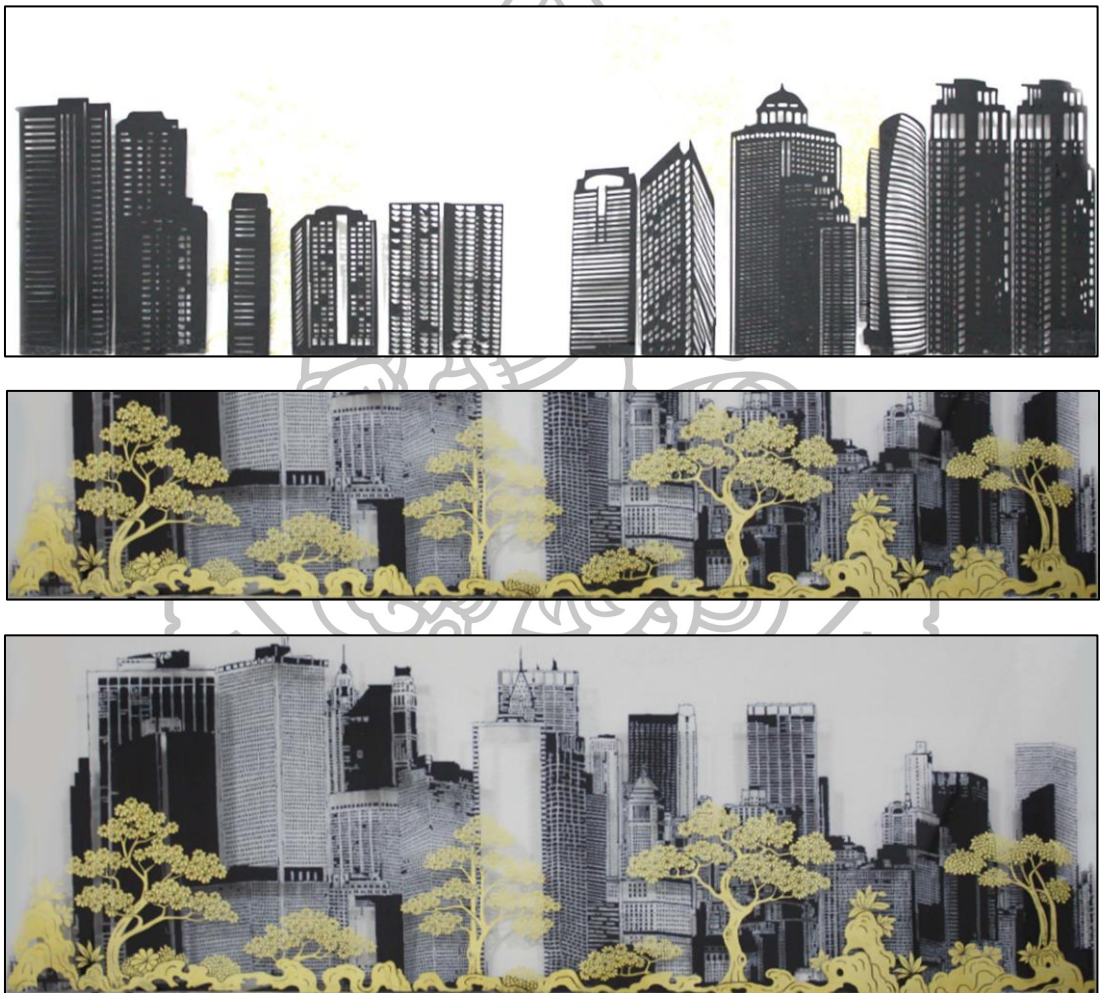
เส้นเป็นตัวกำหนดขอบเขตของรูปทรง ให้เกิดการแยกส่วนกันระหว่างรูปทรงกับที่ว่าง ซึ่งภายในผลงานจะมีทั้งเส้นรูปนอกและเส้นภายในจะเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ในการสร้างสรรค์งานศิลปะจึงจำเป็นต้องมีเส้นโครงสร้าง ซึ่งเป็นเส้นภายในที่ใช้ความรู้สึกมอง เช่น เส้นโครงสร้างขององค์ประกอบ ที่เกิดจากเส้นแกนของส่วนต่าง ๆ ที่ประสานกันอยู่ภายในภาพ ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างอารมณ์ความรู้สึกส่วนรวมใน

ภาพที่ 49 ภาพเส้นโครงสร้าง

5.2 รูปทรง (Form)

เป็นส่วนสำคัญในการแสดงออกและสื่อความหมาย ในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ใช้รูปทรงของตึกและต้นไม้เป็นหลัก รูปทรงของตึกที่แสดงถึงความเป็นเมืองที่เจริญ ส่วนต้นไม้แสดงถึงธรรมชาติที่คงอยู่คู่กับเมือง การสลายรายละเอียดรูปทรงที่แสดงความเป็นจริง แต่ยังคงแสดงอารมณ์ความรู้สึกถึงความเป็นจริงอยู่เป็นผลงานที่ผสมผสานระหว่างความจริงกับจินตนาการ ความจริง คือ ตึกหรือเมือง ส่วนจินตนาการ คือ ต้นไม้หรือป่า ซึ่งผสมผสานกันอย่างลงตัวด้วยเทคนิคทางด้านศิลปะ

ภาพที่ 50 รูปทรงของตึกและต้นไม้ที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์

5.3 สี (Color)

ในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ สีที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นใช้สีขาว เทา ดำ และทอง ที่อยู่ใน การเป็นตัวช่วยในการสลายความเป็นจริงของเมืองที่เต็มไปด้วยสันให้เหลือเพียงความจริงในผลงาน

โดยต้องการแสดงความรู้สึกที่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง เพื่อให้ผลงานแสดงความหมายเกี่ยวกับ “ป่าในเมือง” เพื่ออาศัยสีในการแสดงความรู้สึก ดังนี้

สีขาว ให้ความรู้สึกถึงความหวัง เบาบาง บริสุทธิ์ แสดงความเป็นบรรยากาศ และ อากาศที่อยู่รอบ ๆ เมือง และสีขาวที่อยู่ในงานยังช่วยเป็นตัวสลายรูปทรงในผลงานให้มีอากาศมากขึ้น ดูไม่อึดอัดเหมือนเมืองจริง

สีเทา ให้ความรู้สึกสงบ เงียบ และเป็นสีที่ช่วยเชื่อมระหว่างสีดำกับสีขาว

สีดำ ให้ความรู้สึกมั่นคง หนักแน่น ไม่หวั่นไหวอยู่กับที่ สีดำที่ใช้ในงานแสดงถึงความ มั่นคง หนักแน่นของสิ่งปลูกสร้างในสังคมเมือง (กรุงเทพฯ) ในปัจจุบัน

สีทอง ให้ความรู้สึกถึงความอุดมสมบูรณ์ ความเจริญรุ่งเรือง และรู้สึกมีชีวิตชีวา

ส่วนสีอื่น ๆ เช่น ฟ้า น้ำเงิน ม่วง ชมพู ซึ่งได้จากแสงไฟที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศให้ดูมีชีวิตชีวามากขึ้น สื่อถึงความเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยสีสันและยังแสดงถึงช่วงเวลา

ภาพที่ 51 สีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

5.4 น้ำหนัก (Tone)

น้ำหนักจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างรูปกับที่ว่าง และเป็นตัวประสาน ระหว่างรูปทรงกับที่ว่างให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวด้วยการนำสายตาของผู้ดู บริเวณที่มีค่าน้ำหนักที่ตัดกันมากจะให้ความรู้สึกว่ายู่ใกล้ ตัดกันน้อยจะให้ความรู้สึกว่ายไกลออกไป และยังค่าน้ำหนักที่ใกล้เคียงกันเท่าไรก็ยิ่งเพิ่มระยะห่างให้ไกลออกไปอีก ค่าน้ำหนักที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้ผลงานดูน่าสนใจและทำให้ภาพนั้นมีการเคลื่อนไหวของน้ำหนัก การกระจาย การตัดกันหลายแห่ง หรือแม้แต่การกลมกลืนของ น้ำหนักล้วนแล้วแต่ทำให้ผลงานนั้นดูมีชีวิตชีวาและบรรยากาศมากขึ้น และยังช่วยให้ภาพดูมีมิติทางลึกอีกด้วย

ภาพที่ 52 แสดงค่าน้ำหนักผลงาน

5.5 ที่ว่าง (Space)

ขอบเขตของที่ว่างจะช่วยสร้างความรู้สึกให้กับรูปทรง โดยทำหน้าที่ผสมผสานทั้งภายในและภายนอกรูปทรง เพื่อแสดงความหมายทางความรู้สึก ส่วนเรื่องสัดส่วนของที่ว่างกับรูปทรงก็มีผลต่องาน ถ้าที่ว่างมากเกินไปการแสดงออกก็จะไม่ตรงจุดประสงค์ของการสร้างสรรค์ที่เน้นเรื่องป่ากับเมืองจึงให้ความสำคัญของรูปทรงมากกว่าที่ว่างจะเห็นได้จากผลงานวิทยานิพนธ์ ความหมายของที่ว่างในที่นี้ต้องการแสดงถึงความหวังที่ยังคงมีอยู่ หวังว่าจะเห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่อยู่ร่วมกัน

ภาพที่ 53 แสดงที่ว่างผลงาน

5.6 การซับซ้อนทำให้เกิดมิติ (Overlapping Form)

เกิดจากการซับซ้อนของรูปทรงแต่ละชั้นของแผ่นอะคริลิกก่อให้เกิดมิติภายในงาน และเพิ่มความซับซ้อนให้กับงานด้วยการใช้แสงจากไฟในการช่วยทำให้เกิดมิติและเพิ่มบรรยากาศ

ภาพที่ 54 การซับซ้อนทำให้เกิดมิติ

5.7 แสง

การควบคุมแสงและช่วงเวลา โดยสังเกตจากบรรยากาศที่เกิดขึ้นจริงในทิวทัศน์เมือง แสงช่วยแสดงออกถึงช่วงเวลากลางวันและกลางคืน การกำหนดไฟที่มีความมืดและความสว่างทำให้เกิดมิติและบรรยากาศภายในงาน

ภาพที่ 55 แสงแสดงช่วงเวลา

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลงานการดำเนินงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ผลงานสร้างสรรค์งานการสร้างสรรควิทยานิพนธ์ชุด “ป่าในเมือง” (Forest in a City) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาจากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการค้นพบแรงบันดาลใจ แนวความคิด รูปแบบ และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับป่าธรรมชาติในสภาพแวดล้อมสังคมเมืองในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง สิ่งเหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติลดน้อยลงไป ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้ศึกษาลักษณะเมืองธรรมชาติ ป่าไม้ และพรรณไม้ต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ที่แสดงให้เห็นความเจริญของเมืองในปัจจุบันกับธรรมชาติของป่าไม้ที่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ด้วยการนำหลักการทางทัศนศิลป์มาใช้ในการพัฒนารูปแบบผลงานที่ผสมผสานกับความคิด ความรู้ ประสบการณ์ และอารมณ์ความรู้สึก แต่กว่าจะเป็นผลงานที่สมบูรณ์แบบต้องผ่านการคิด การศึกษาค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ทราบถึงปัญหาแล้วนำไปแก้ไขปรับปรุงในผลงานนับเป็นประสบการณ์จริงที่ได้เรียนรู้ โดยมีวิเคราะห์ผลงานการดำเนินงานและพัฒนางานตามระยะเวลา ดังนี้

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 พ.ศ. 2558

แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรกนี้ เป็นการเริ่มต้นจากความสนใจในเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในเมือง โดยเฉพาะต้นไม้เล็ก ๆ ที่ขึ้นอยู่ที่ตามกำแพง ผนังบ้าน ผนังตึก ที่ระบายน้ำ และตามซอกต่าง ๆ ที่มีความชื้นพอที่ต้นไม้จะเจริญเติบโตและงอกงามได้ ซึ่งจะต้องอาศัยน้ำ ดิน อากาศ แสงแดด อุณหภูมิ และความชื้นที่เหมาะสมถึงจะเกิดได้ เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างลงตัวบนความขัดแย้งระหว่างความแข็งแกร่ง ความมั่นคงของเมืองกับต้นไม้เล็กๆ ที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติในเมือง จากความสนใจข้างต้นจึงนำไปสู่การสร้างสรรคเป็นผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ผ่านเทคนิคการถ่ายภาพ โดยเลือกมุมมองที่สื่อถึงธรรมชาติในเมือง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับเมือง ซึ่งผลงานที่สร้างสรรค์ในระยะนี้ มีทั้งหมด 5 ชิ้น ดังนี้

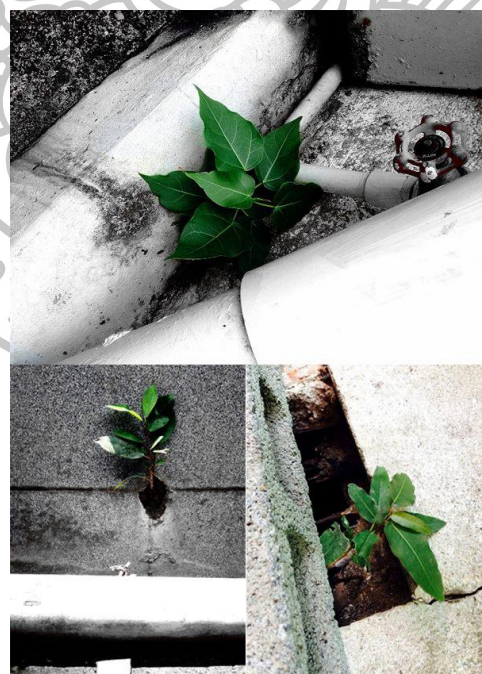
ภาพที่ 56 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 57 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 58 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 3

ภาพที่ 59 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 4

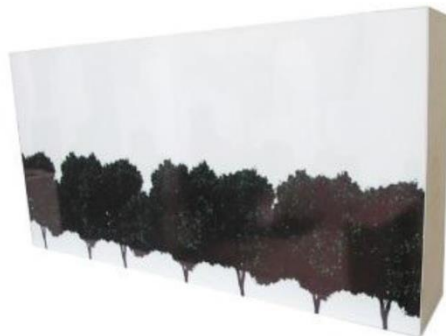
ภาพที่ 60 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 5

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 พ.ศ. 2559

การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 พ.ศ. 2559 เป็นการนำแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 พ.ศ. 2558 มาพัฒนาต่อ โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ใหม่ เป็นการนำเสนองานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่ใช้ตู้ไฟ หรือ Light Box Display มาช่วยเพิ่มสีสันให้กับงานให้ผลงานดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และนำเสนอมุมมองที่กว้างขึ้นจากต้นไม้เล็ก ๆ กลางป่าปูนมาเป็นป่าในเมือง แต่ยังคงแนวความคิดเดิมที่ธรรมชาติกับเมืองสามารถอยู่ร่วมกันอย่างลงตัวบนความขัดแย้งและแตกต่าง ส่วนทางด้านเทคนิคที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้คือ การใช้เทคนิคการตัดต่อทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยเพิ่มเติมรายละเอียดในงานมากขึ้น โดยใช้ภาพถ่ายมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นแทน ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 พ.ศ. 2559 มีจำนวนทั้งหมด 4 ชิ้น ดังนี้

ภาพที่ 61 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 62 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 63 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3

ภาพที่ 64 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 4

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 พ.ศ. 2559

การสร้างสรรคผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 พ.ศ. 2559 เป็นการนำแนวทางการสร้างสรรคผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 มาพัฒนาต่อ โดยการเพิ่มเติมรูปแบบและเทคนิควิธีการ แต่ยังคงเป็นการนำเสนองานในรูปแบบงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่ใช้ตู้ไฟ หรือ Light Box Display และมีการเพิ่มเติมมิติด้วยการสร้างโมเดลรูปเมืองที่ประกอบไปด้วยตึกรามบ้านช่อง และใช้แสงไฟที่เคลื่อนไหวประกอบบรรยากาศทั้งกลางวันและกลางคืน และยังใช้เทคนิคจิตรกรรมไทยลายกำมะลอมาใช้ในการสร้างสรรคภาพต้นไม้ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทย นำมาประยุกต์เข้าด้วยกัน

ในการสร้างสรรคผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 นี้ ได้มีการทดลองปรับเปลี่ยนเอาแบบเก่าและใหม่ที่เคยสร้างสรรคมาผสมผสานกัน สลับปรับ เพื่อหาความลงตัวและสมบูรณ์ที่สุดก่อนจะนำไปสร้างสรรคในผลงานวิทยานิพนธ์ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 พ.ศ. 2559 มีจำนวนทั้งหมด 7 ชิ้น ดังนี้

ภาพที่ 65 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชิ้นที่ 1

ภาพที่ 66 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 67 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 3

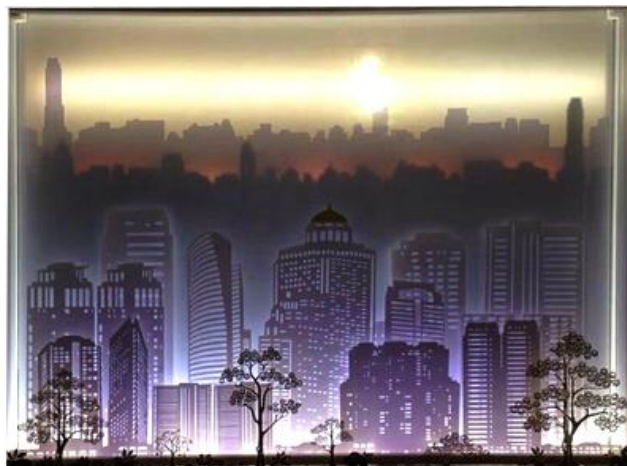
ภาพที่ 68 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 4

ภาพที่ 69 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 5

ภาพที่ 70 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 6

ภาพที่ 71 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 7

ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ เป็นการสรุปผลทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นแนวความคิด รูปแบบ และเทคนิควิธีการดำเนินการต่าง ๆ โดยได้ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมรูปแบบและเทคนิควิธีการให้มีความชัดเจนในเทคนิคมากขึ้น เพิ่มเติมความเป็นธรรมชาติ โดยเพิ่มเติมต้นไม้ให้ความหลากหลายมากขึ้น และเพิ่มเติมมิติของตึกที่ซ้อนกัน เพื่อให้ผลงานดูน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งเทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ ได้แก่ เทคนิคการตัดต่อทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์, เทคนิคการพิมพ์สติ๊กเกอร์, เทคนิคการไต่คัทสติ๊กเกอร์ และเทคนิคช่างโบราณอย่างงานลายกำมะลอ เป็นงานสร้างสรรค์ที่ใช้เทคนิคมากมายหลากหลายรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติกับเมืองได้อย่างลงตัว ผลงานวิทยานิพนธ์ มีจำนวนทั้งหมด 3 ชั้น ดังนี้

ภาพที่ 72 ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

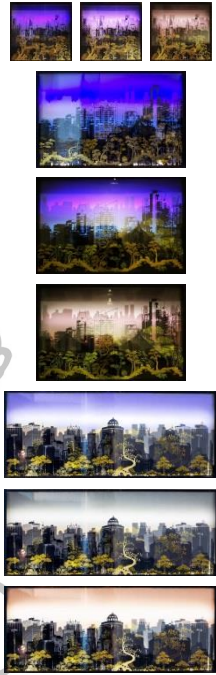

ภาพที่ 73 ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 74 ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

ตารางที่ 2 สรุปผลการสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงาน

ระยะ	ระยะที่ 1 พ.ศ. 2558	ระยะที่ 2 พ.ศ. 2559	ระยะที่ 3 พ.ศ. 2559	ช่วงวิทยานิพนธ์
ภาพ ผลงาน				
เทคนิค	ภาพถ่าย	สื่อผสม	สื่อผสม	สื่อผสม
จุดเด่น	มุมมองของภาพ	มีการพัฒนา รูปแบบและ เทคนิควิธีมาก ขึ้น	การนำเทคนิควิธีการช่างไทยมา ผสมผสาน และความ หลากหลายทางด้านเทคนิควิธี	ความลงตัวของเทคนิค และความหลากหลาย ทางด้านเทคนิควิธี มีมิติของตึกและต้นไม้ มีความหลากหลาย
จุดด้อย	รูปแบบและ เทคนิควิธีการใน การสร้างสรรค์	รูปแบบและ เทคนิควิธีการใน การสร้างสรรค์ยังไม่ค่อยลงตัว	การเชื่อมต่อระหว่างรูปทรงกับ ที่ว่าง มิติของตึกและต้นไม้ที่ยัง ไม่ค่อยลงตัว	การผลักระยะให้ มากกว่านี้ เพื่อสร้าง เพิ่มมิติ
การ พัฒนา	หารูปแบบและ เทคนิควิธีการเพิ่ม	ทดลองหารูปแบบ และเทคนิควิธีการ ใหม่ ๆ	ทดลองปรับเปลี่ยนเอารูปแบบ เก่าและใหม่ที่เคยสร้างสรรค์มา ผสมผสานกัน สลับปรับ เพื่อหา ความลงตัวและสมบูรณ์ที่สุด เพิ่มเติมมิติของตึกและต้นไม้	หาความสมบูรณ์ให้ มากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์ผลงาน

สรุปการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ป่าในเมือง” ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจเริ่มต้นจากเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในเมืองที่เจริญก้าวหน้าทางวัตถุ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติลดน้อยลงไป ดังนั้นในสภาวะสังคมเมืองในปัจจุบันจึงต้องรักษาสมดุล โดยการปรับให้ทั้งสองสิ่งนี้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ด้วยการพึ่งพิงกัน “ธรรมชาติพึ่งสิ่งก่อสร้าง สิ่งก่อสร้างพึ่งธรรมชาติ” ทุกอย่างสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัวบนความขัดแย้งระหว่างความแข็งแรง ความมั่นคงของเมืองกับธรรมชาติที่กำลังจะเจริญเติบโตและงอกงามในพื้นที่เมือง สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติ และสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับเมืองได้เป็นอย่างดี

ผลงานชุดนี้ ได้นำเสนอรูปแบบของงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่ใช้ตู้ไฟ หรือ Light Box Display โดยมีเทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ดังนี้ เทคนิคการตัดต่อทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์, เทคนิคการพิมพ์สติ๊กเกอร์, เทคนิคการไต่คัทสติ๊กเกอร์ และเทคนิคช่างโบราณอย่างงานลายกำมะลอ ซึ่งเป็นการผสมผสานคุณค่าความงามที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยประยุกต์เข้าด้วยกันได้อย่างลงตัว ส่วนรูปทรงที่นำมาแสดงออกถือเป็นส่วนสำคัญในการสื่อความหมาย ในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ใช้รูปทรงของตึกและต้นไม้เป็นหลักในการแสดงออกถึงความเป็นเมืองที่เจริญด้วยธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลงานที่ผสมระหว่างความจริงและจินตนาการ

อภิปราย

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าค้นพบว่า การที่จะเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ จะอาศัยเพียงอารมณ์ความรู้สึกเพียงอย่างเดียวไม่ได้ นอกจากนี้จะต้องทำความเข้าใจในข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการสร้างสรรค์ ต้องศึกษาทั้งข้อมูลทางตรง ทางอ้อม และข้อมูลภาคสนามให้ถี่ พิจารณาให้รอบคอบ พร้อมทั้งทำการทดลองสร้างสรรค์ไปด้วยยิ่งดี ซึ่งจะทำให้เข้าใจในการทำงานศิลปะมากขึ้น และการศึกษาเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จะสำเร็จไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับการชี้แนะแนวทางการสอนของเหล่าอาจารย์ที่หลอมรวมเป็นองค์ความรู้ให้ข้าพเจ้า ได้พัฒนาตนเอง พัฒนาแนวความคิด และพัฒนาจิตใจ ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าจะเก็บรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้จาก

ภาควิชาและอาจารย์ทุกท่านนี้ไว้ในจิตใจได้สำนึกข้าพเจ้าตลอดไป และอย่างไรก็ดีข้าพเจ้าหวังว่าเอกสารฉบับนี้คงสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้ศึกษาและผู้เฝ้าหาความรู้ทางศิลปะบ้างพอสมควร

ข้อเสนอแนะ

1. สํารวจแหล่งข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติม เพื่อจะได้สัมผัสซึมซับบรรยากาศ หรือได้มุมมองใหม่ ๆ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์
2. การสร้างสรรค์ศิลปะจำเป็นต้องหาข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่ลงภาคสนามที่ต้องเก็บข้อมูลให้ละเอียด เพราะจะง่ายต่อการนำวิเคราะห์ พิจารณา
3. ควรมีการทดลองและพัฒนาเทคนิคการทำตู้ไฟ เทคนิคการไดคัทสติ๊กเกอร์ พิมพ์สติ๊กเกอร์ และเทคนิคจิตรกรรมไทยลายก้ามมะลอให้มากขึ้น
4. การเลือกใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ เพิ่มความหลากหลายทางวัสดุให้มากกว่านี้

รายการอ้างอิง

- ชุลุด นิมเสมอ. **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- “ชญชัย ศรศรีวิชัย ชีวิตมันต้องถึงที่สุด.” **สถานสุข** no, 18 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2558): 44-45.
- รณภพ เตชะวงศ์. **วัสดุและสัญลักษณ์ในจิตรกรรม**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- “เรื่องต้นไม้ริมถนนแลริมคลอง.” 14 พฤษภาคม 117-9 สิงหาคม 118. เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงนครบาล. น 5.8/3. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. อ้างถึงใน จามรี อาระยานิมิตสกุล. “การศึกษาไม้ยืนต้นริมถนนและริมคลองในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ ใน สมัยรัชกาลที่ 5.” **วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย** 64, (2528): 26.
- เศรษฐมนันตร์ กาญจนกุล. **เส้นสายลายไทย ชุด ต้นไม้ลายไทย**. กรุงเทพฯ: เศรษฐศิลป์, 2551.
- สนั่น รัตน์ะ. **ตำราศิลปะไทย ชุด ศิลปะลายกำมะลอ**. กรุงเทพฯ: สิปปประชา, 2549.
- สิทธิพงษ์ ดิลกวิชย์. “สถานการณ์และแนวโน้มด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของโลก.” **วารสารธนาคารอาคารสงเคราะห์** 15, 58 (กรกฎาคม - กันยายน 2552) อ้างถึงใน พิไลภ กฤตยานวัช. “สถาปัตยกรรมแนวธรรมชาติ: ทิศทางใหม่ด้านการวางผัง และออกแบบอาคารในอนาคต.” **วารสารธนาคารอาคารสงเคราะห์** 16, 60 (มกราคม - มีนาคม 2553): 8.
- สุธี คุณาวิชยานนท์. **จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่: ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่ สมัยใหม่และร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- อภิวันท์ อดุลยพิเชษฐ์. **ลายรดน้ำ**. กรุงเทพฯ: ทวีวัฒนาการพิมพ์, 2555.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวปณัสสา จันทวงศ์
ที่อยู่	5 หมู่ 1 ต.ช้างแรกร อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77170
e-mail	sujitta.080829@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ ต.ทองมงคล อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
พ.ศ. 2544	โรงเรียนอรุณวิทยา ต.แสงอรุณ อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
พ.ศ. 2547	วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี
พ.ศ. 2552	วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
พ.ศ. 2558	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการแสดงผลงาน	
พ.ศ. 2546	ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการศิลปะอาชีวศึกษานบุรี
พ.ศ. 2552	ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการศิลปะนิพนธ์ ครั้งที่ 10 ศิลปะไทย
เกียรติประวัติ	
พ.ศ. 2550	ร่วมข้อมลายรดน้ำเรือราชพิธี
พ.ศ. 2550	ร่วมเขียนลายรดน้ำบนหน้าต่าง วัดบวรนิเวศวิหาร
พ.ศ. 2554	ร่วมเขียนลาย ว่างสุโขทัย